حکومەتی هەرێمی کوردستان

وەزارەتی پەروەردە

سیستەمی قوتابخانە بنەڕەتییەکان

سیستەمی خوێندنگە ئامادەییەکان

2009

ناوی پەڕتووك: سیستەمی قوتابخانە بنەڕەتییەکان و خوێندنگە ئامادەییەکان
ئامادەکردنی: لیژنەیەکی تایبەت لە وەزارەتی پەروەردە
سەرپەرشتی و ڕێکخستن: تریفە عەبدوڵلا ئیبڕاهیم
پێداچوونەوەی زمانەوانی: سادق ئەحمەد عوسمان
دیزاینی بەرگ و ناوەڕۆك: مەهدی عەباس قادر
سەرپەرشتی چاپ: عوسمان پیرداود
تیراژ: 15.000 دانە
هەولێر - 2009

بەرایی

ئەمڕۆ وەزارەتی پەروەردە سیستەمی قوتابخانە بنەڕەتییەکان و خوێندنگە ئامادەییەکان پێشکەشی دەستەی پەروەردەکاران و فێرکارانی کوردستان دەکات.

لە ڕوانگەی ئەو راستییەی کە چەمکی گۆڕین و ریفۆرم لەبواری پەروەردەو فێرکردن پرۆسەیەکی هەمەلایەنی فرە رەهەندە، دەبێ سەرجەم جومگە بنەڕەتییەکانی ئەو بوارە بگرێتەوە، پێویستە ئاراستەیەکی هەمەلایەنی ستراتیژی وای هەبێت کە کار لەسەر هەموو ئەو جومگە بەیەك بەستراوانە بکات وەك سیستەمێکی تەواوکار.

هەستکردن بەو راستیەی سەرەوە، وەزارەتی پەروەردە لەکابینەی پێنجەمی حکومەتی هەرێمی کوردستاندا پلانی گۆڕینی ریشەیی لەسیستەمی پەروەردەدا دارِشت کە سەرجەم لایەنەکانی پەروەردە بگرێتەوە بۆ ئەم مەبەستەو بەئامانجی بەشداریکردنی زۆربەی پەروەردەکارانی کوردستان بەسوود وەرگرتن لە تواناکانی دەرەوە بڕیاری بەستنی کۆنگرەی پەروەردەیی داو دوای هەشت مانگ لەخۆئامادەکرن و بە بەشداری نزیکەی 500 شارەزای بواری پەروەردە کۆنگرەیەکی لە هەولێری پایتەخت لەژێر دروشمی ((گۆڕینی دیدی فەلسەفیمان بۆ مرۆڤ بنەمای گۆڕانکارییەکانە لەسیستەمی پەروەردەو فێرکردن)) لە رۆژانی 22 – 24 ی ئایاری 2007 بەست ، کۆنگرەکە زۆر سەرکەوتووانە بەڕێوەچوو تاکە کۆنگرەش بووە کە توانی راسپاردەکان بکاتە پرۆژەو لەدوای وەرگرتنی رەزامەندی ئەنجوومەنی وەزیران، دواتر بەکۆی دەنگ لە پەرلەمانی کوردستان پرۆژەکە پەسەند کراو خرایە چوارچێوەی یاساوە.

ئەمڕۆ لەژێر رۆشنایی ئەو پرۆژەیە بۆ یەکەمجار لە کوردستاندا دەبینە خاوەنی سیستەمی قوتابخانە بنەڕەتییەکان و خوێندنگە ئامادەییەکان کە سەرجەم بەندو بڕگەکانی لەگەڵ یاسای هەموارکراوی وەزارەتی پەروەردەی هەرێمی کوردستان و رێنماییەکانی ئەنجوومەنی وەزیراندا کۆکن و مۆرکی سیستەمێکی مۆدێرن و خاوەن فەلسەفەیەکی پەروەردەیی دیموکراتی رۆشنیان پێوەیە کە ئامانجەکانی وەزارەتی پەروەردە دێنێتە دی، لە ئامادەکردنی نەوەیەکی وشیارو خوێندەوارو نیشتمانپەروەر، بۆ ئەوەی خاوەنی بیرکردنەوەیەکی زانستییانە بێت و هاونیشتمانییێکی گۆشکراو بە زانست و زانیاری و رەوشت بەرز بێت. توانای وەرگرتنی پەرەسەندن و گۆڕانکارییە شارستانیەکانی هەبێت و لە مافەکانی مرۆڤ تێبگات. باوەڕداربێت بە سەرەتاکانی دیموکراتی و هاوڵاتیبوون، هەروەها هەست بەئەرکەکانی سەرشانی بکات و لەئازادی و بەرپرسیارێتی تێبگات لە چوارچێوەی کۆمەڵگەدا. هەلی خوێندن بۆ هەموو ئەوانە بڕەخسێنێت کە ئارەزوویان لەخوێندنە یان پێویستییان پێیەتی. ئەم سیستەمە رێپیشاندەرو

هاریکارییەکی باشی مامۆستاو بەڕێوەبەرو سەرجەم پەروەردەکارانە بۆ باشتر جێبەجێکردنی ئەرکە پەروەردەیی و فێرکارییەکان لەژێر رۆشنایی سیستەمی نوێی پەروەردە کە رۆژ لەدوای رۆژ زیاتر دەچەسپێ و پێشدەکەوێ.

د. دڵشاد عەبدولرەحمان محەمەد

وەزیری پەروەردە

2008/6/1

هەرێمی کوردستان-عیراق
سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی وەزیران
وەزارەتی پەروەردە

بەناوی خودای بەخشندەو میهرەبان

بەپێی یاسای وەزارەتی پەروەردە ژمارە (4) ی ساڵی 1992 ی هەموارکراوو پاڵپشت بە بڕیاری ژمارە (7) ی ئەنجوومەنی وەزیران لە کۆبوونەوەی ژمارە (30) لە ڕێکەوتی 2009/1/21 وە بەپێی ئەو ڕوونکردنەوانەی کە لەلایەن بەڕێز وەزیری پەروەردە پێشکەشکرا ، بڕیارماندا بە دەرکردنی :

1- سیستەمی قوتابخانە بنەڕەتییەکان ژمارە (1) ی ساڵی 2009
2- سیستەمی خوێندنگە ئامادەییەکان ژمارە (2) ی ساڵی 2009

سیستەمی قوتابخانە بنەڕەتییەکان
2009

دەروازەی یەك

بنەما گشتییەكان و زانست

بەندی 1

یەكەم: وەزارەتی پەروەردە بەرپرسیارە لە داڕشتنی سیاسەتی فێركاری و پەروەردەیی قۆناغی بنەڕەتی لە كوردستاندا و ئەركی ئامادەكردنی پلانەكانی خوێندن و دانانی پڕۆگرامەكانی خوێندن و پەڕتووكی قوتابخانەكان و پەڕتووكە هاوكارەكانی دیكەی لە ئەستۆدایە. بە هەمان شێوە ئەركی دەستنیشانكردنی بابەتەكانی ناو ئەو پڕۆگرامانە و ناوەرۆك و مەبەست و ئامانج و ژمارەی وانەكان دەكەوێتە ئەستۆی وەزارەتی پەروەردە. دەبێت سەرجەم قوتابخانەكانی كوردستان ڕەچاوی تەواوی ئەوەی كە لە سەرەوە هاتووە بكەن و هەموو ئەو بڕیارو ڕێنماییانە پەیڕەو بكەن كە لەم بوارەدا دەرچوون و لە داهاتوشدا دەردەچن.

دووەم: ئ. دابینكردنی لایەنە هونەرییەكانی پەیوەست بە گەشەسەندن و چاكتركردنی خوێندنی بنەڕەتی لە چوارچێوەی پلانەكانی گەشەسەندنی نەتەوەیی و ڕێكخستنی میلاكاتی ناو پارێزگاكان و نێوان پارێزگاكان لە دەسەلاتی وەزارەتی پەروەردەیە.

ب- بە پێی حوكمەكانی ئەم سیستەمە و یاسا و سیستەمە پەیڕەوكراوەكانی دیكە كاروباری كارگێڕی و دارایی قوتابخانە بنەڕەتییەكان بەڕێوە دەچێت.

بەندی 2

خوێندنی بنەڕەتی بە پێی ئەم سیستەمە كار دەكات بۆ ئەوەی سەرجەم مندالانی كوردستان هەر لە تەمەنی شەش سالێیەوە بە (9) نۆ سالی خوێندنی تەوزیمی (پابەندبوون) بتوانن كەسایەتی خۆیان دروست بكەن و گەشە بە لایەنی هزری و جەستەیی و گیانی و ڕەفتاری خۆیان بدەن و ببنە هاولاتییەكی لەش ساغ و دەروون پاك و مێشك كراوە لە پێناوی ئەوەی ڕۆڵێكی ئەرێنیان لە گەشەسەندنی كۆمەلگەدا هەبێت. لەم بوارەدا دەبێ ڕەچاوی ئەم لایەنانەی خوارەوە بكرێت:

یەكەم: بەرجەستەبوونی خۆشەویستی نیشتمان و نەتەوە و ڕێزگرتن لە مافەكانی مرۆڤ.

دووەم: دابینكردنی بنەما بنەڕەتییەكانی زانیاری و چاندنی خۆشەویستی زانست و ئارەزووی بەردەوامبوون لە خوێندن.

سێیەم: ڕاهاتن لەسەر خۆشەویستی كار و پەیڕەوكردنی شێوازی دروست بۆ بەردەوامبوون و ئەنجامدانی كارەكان و شارەزابوون لە ئامرازەكانی كاركردن بە تایبەتی لە هەندێك بوار و

کەرتی گونجاودا.

بەندی 3

بە مەبەستی پێکهێنانی کۆمەڵگەیەکی یەکسان و تەندروستی فرەڕەهەند کە بتوانێت لەگەڵ بەرهەمەکانی جیهانگیری مامەڵە بکات، قوتابخانە بنەڕەتییەکان دەرگاکانی خۆیان بۆ سەرجەم مندالآن ئاوەلا دەکەن بەبێ ڕەچاوکردنی رەگەز، نەژاد، ئایین، توانا، باری کۆمەلآیەتی و ئابوری و سیاسی هەموو مندالآن وەردەگرن و پەرە بە گەشەسەندنی کۆگنەتیڤانەیان دەدەن.

بەندی 4

سیستەمی پەروەردەی نوێ هەوڵدەدات بۆ پەروەردەکردنی نەوەیەکی بڕوا بەخۆ بوو، دیموکرات، دڵسۆز بۆ گەل و نیشتیمان و دەروونتەندروست.

پڕەنسیپە دیموکراتییەکانی ناو قوتابخانە توانای تاکە کەس لە نێو پۆلدا لە بەرچاو دەگرێت، بە شێوەیەك کە خوێندن و وانە وتنەوە لە پۆلدا بە پێی ئەو توانایانە ڕێکبخرێت بۆ ئەوەی نەوەکانی کوردستان ئەو سالآنەی تەمەنیان بەسوودترین شێوە بەکار بهێنن.

بەندی 5

لە سیستەمی نوێی فێرکاریدا کچ و کوڕ یەکسانن لە هەموو ماف و ئەرکێکدا. هیچ جۆرە سەرکوتکردن و سزایەکی جەستەیی قوتابی. فیزیکی یا دەروونی، لە ناو سیستەمی فێرکاری کوردستاندا ڕێگەی پێنادرێت و لە کاتی سەرهەڵدانیدا قوتابخانە لە بنبڕکردنی بەر پرسیارە. قوتابی تەوەری سەرەکی دەبێت، هەموو سیستەمەکە لە پێناوی گەیاندنی بەها بەرزەکان و زانست بە قوتابی کار دەکات.

بەندی 6

خوێندن بریتییە لە بەرهەمهێنانەوەی زانست و خوێندنەوەی ڕەخنەگرانەی دەقەکان، ئەرکی قوتابخانە پەروەردەکردن و ئامادەکردنی قوتابییە، ڕێنماییکاری قوتابییە بۆ ژیانی گەورە سالی، بۆ ئەوەی بە شێوەیەکی سەربەست لە ژێر بەر پرسیاریدا بەشداری کاریگەر لە ژیانی کۆمەڵدا بکات.قوتابخانە دەرگای بیرکردنەوە، داهێنان و دەستپێشخەری بۆ قوتابی ئاوەلا دەکات و بواری ژیانێکی سەربەخۆی بۆ دەرەخسێنێت.

بەندی 7

یەکەم: قوتابخانە بنەڕەتییەکان ڕۆژانەن و دەوامی تەواو دەکەن. دەکرێ لە هەندێ کاتی تایبەت و پێویستدا بۆ نموونە زۆری قوتابییان و کەمی پۆل و نەبوونی بینای پێویستدا گۆڕانکاری لەم خاڵەدا بکرێت، مەرج نییە پۆلی یەکەم تا پۆلی نۆیەم لە یەك بینا بخوێنن.

دووەم: دەکرێ لە کاتی پێویستدا قوتابخانەی بنەڕەتی ئێواران بکرێتەوە.

بەندی 8

بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەکان بۆیان هەیە لە کاتی پێویستدا و لە بەر ڕۆشنایی ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە بڕیاری دوو دەوامی لە قوتابخانەکاندا بدەن بە مەرجێك بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردە لە هۆکارەکان ئاگادار بکەنەوە.

بەندی 9

خوێندن لە قوتابخانە بنەڕەتییەکاندا بە خۆڕاییە.

بەندی 10

قوتابخانە بنەڕەتییەکان سێ جۆرن: قوتابخانەی کوڕان، قوتابخانەی کچان، قوتابخانەی تێکەڵ.

بەندی 11

یەکەم: نابێ ژمارەی قوتابییان لە هەر پۆلێکدا لە 15 قوتابی کەمتر و لە 40 قوتابی زیاتر بن تەنها لە کاتی زۆر پێویستدا نەبێت، ئەمەش بە ڕەزامەندی بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردە دەبێت.

دووەم: لە کاتێکدا ژمارەی پۆلێك لە 15 قوتابی کەمتر بوو، دەکرێ لەگەڵ پۆلێکی هاوئاستدا لە یەك بدرێت بە مەرجێك ژمارەی پۆلە نوێیەکە لە 30 قوتابی زیاتر نەبن.

بەندی 12

وەزارەتی پەروەردە بۆی هەیە چەند قوتابخانەیەکی بنەڕەتی دەستنیشان بکات بە مەبەستی ئەوەی تاقیکردنەوەی فێرکاری و پەروەردەیی تێدا ئەنجام بدات. پەڕتووکی فێرکاری تایبەت بەکار بهێنێت و ئامراز و شێوازی تایبەت لە بواری فێرکردن و تاقیکردنەوەکاندا پیادە بکات، بە مەرجێك ئەم کارانە کار لە ڕەوتی گشتی کردەی فێرکاری و پەروەردەیی خوێندنی بنەڕەتی نەکەن و لە پرۆگرامی خوێندنی هەرێمی کوردستان دەرنەچێت.

بەندی 13

یەکەم: لە گوند و کۆمەڵگە بچوك و دوور دەستەکاندا جۆرێك لە قوتابخانەی تایبەت دەکرێنەوە کە پێیان دەوترێت قوتابخانەی یەك مامۆستایی، ژمارەی مامۆستایان لەم جۆرە قوتابخانانەدا بە پێی ژمارەی قوتابییان زیاد دەکرێن. کاری ئەم قوتابخانانە بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە ڕێك دەخرێن.

دووەم: ژمارەی قوتابییان لەم جۆرە قوتابخانانەدا دەبێ لە 15 قوتابی کەمتر نەبن. ئەگەر ئەم ژمارەیە کۆنەکرایەوە دەکرێت بگوازرێنەوە قوتابخانەیەکی دیکەی نزیکی خۆیان.

بەندی 14

یەکەم: هەندێ قوتابخانەی تایبەت یان پۆلی تایبەت بە هەرزەکاران بۆ خوێندنی خێرا دەکرێنەوە، نابێ تەمەنی ئەو قوتابییانەی دەست بە پۆلی یەکەم دەکەن بۆ کوڕان لە (9) نۆ ساڵ کەمتر و لە (20) بیست ساڵ زیاتر بێت، بۆ کچانیش لە (9) نۆ ساڵ کەمترو لە (24) بیست و چوار ساڵ زیاتر بێت.

دووەم: ماوەی خوێندن لەم جۆرە قوتابخانانەدا 5 ساڵە. پرۆگرام و پەرتووکی فێرکاری و ئامرازەکانی دیکەی فێرکردن بە شێوەیەکی تایبەت بۆ قوتابییان ئامادە دەکرێن.

سێیەم: ئەو قوتابییانەی ئەم جۆرە قوتابخانانە بەسەرکەوتوویی تەواو دەکەن بڕوانامەی بنەڕەتییان پێدەدرێت.

چوارەم: کاری ئەم قوتابخانانە بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە ڕێك دەخرێت.

بەندی 15

یەکەم: دەرچووانی کۆلیژی پەروەردە و پەروەردەی بنیات و پەیمانگەی مەڵبەندی مامۆستایان و هونەرەجوانەکان بە (مامۆستا) دادەمەزرێن لە قوتابخانە بنەڕەتییەکاندا.

دووەم: دەکرێ بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە دەرچووی کۆلێژ و پەیمانگەکانی دیکەش وەکو مامۆستای قۆناغی بنەڕەتی دا بمەزرێن بە مەرجێك پێشتر بۆ ئەم کارە ڕابهێنرێن.

سێیەم: لە کاتی کێبڕکێدا بایەخی زیاتر بە خاوەنی بڕوانامە بەرزەکان دەدرێت.

بەندی 16

ئەو مامۆستایانەی وەکو بەڕێوەبەری قوتابخانە بنەڕەتییەکان دادەمەزرێن دەبێ ئەم مەرجانەی خوارەوەیان تێدا هەبێت:-

یەکەم: لە ناو پارێزگا دەبێ ماوەی 5 ساڵ یان زیاتر و لەناو قەزا و ناحیە و کۆمەڵگاکانیش 3 ساڵ یان زیاتر لە قۆناغی بنەڕەتیدا وەکو مامۆستا کاریان کردبێت.

دووەم: دەبێ خاوەن بەهرە و کەسایەتییەکی بەهێز و ناوبانگێکی باشیان هەبێت و باوەڕی بە بنەماکانی دیموکراسیەت و مافی مرۆڤ و کۆمەڵگای مەدەنی هەبێت و هیچ جۆرە سزایەکی لە ئە نجامی دادگایی و لێکۆڵینەوەی پەروەردەیی ئاراستە نەکرابێت.

سێیەم: وا چاکترە خولێکی تایبەتییان لە بواری کارگێری پەروەردەییدا بینیبێت یان لە یەك ساڵ زیاتر یاریدەدەری کردبێت.

چوارەم: دەبێ بەلایەنی کەمەوە ئەو مەرجانەیان تێدا بێت کە لە بەندی پازدەی ئەم سیستەمەدا ئاماژەیان بۆ کراوە.

پێنجەم: لە کاتی کێبڕکێدا خاوەن بڕوانامە بەرزەکان پێش دەخرێن.

شەشەم: لە کاتی زۆر پێویستدا دەکرێت لە شوێنە دوورە دەستەکاندا بەڕێوەبەر دابنرێت (بە

شێوەی کاتی) بە بێ ڕەچاوکردنی ماوەی ڕاژەکەی.

حەوتەم: دوای هەبوونی ئەو مەرج و پێوەرانەی لە سەرەوە ئاماژەیان بۆ کراوە، مامۆستای پاڵێوراو بە ئەنجامدانی دوو تاقیکردنەوەی نووسینەکی (تحریری) و چاوپێکەوتن (مقابلە) و دەرچوونی بە پلەی (60٪) و زیاتر پلەی بەڕێوەبەری پێدەدرێ.

بەندی 17

دەستەی مامۆستایان لەبەڕێوەبەر و مامۆستاکان پێك دێت، کە بە هاوڕا ئەنجوومەنی مامۆستایان پێکدێنن. بەڕێوەبەر سەرۆکایەتی ئەم ئەنجوومەنە دەکات. تەواوی ئەندامەکانی ئەم ئەنجوومەنە هاوکار دەبن بۆ ئەوەی سەرجەم کارەکانی قوتابخانە ڕاپەڕێنن، یەکێك لە ئەرکە سەرەکییەکانی دەستەی مامۆستایان بریتییە لە بەدواداچوون و پارێزگاریکردنی ژیانی قوتابییان و ڕەچاوکردنی باری دەروونییان و ڕەخساندنی هەلی فێرکاری و پەروەردەیی لە بەردەمیاندا بۆ ئەوەی بتوانن گەشە بکەن و پێشبکەون و بە شێوەیەکی تەندروست ئاراستە بکرێن.

بەندی 18

تاقیکردنەوەکان پێوەری کۆنترۆڵکردن نین، بەڵکو یەکێکن لە پێوەرەکانی هەڵسەنگاندن و بەدواداچوون لە پێناو گەیاندنی قوتابی بە ئامانجەکانی.

دەروازەی دوو

وەرگرتنی قوتابییان و پشووەکان

بەندی 19

هەموو منداڵێك لە پۆلی یەکەمی بنەڕەتی وەردەگیرێت بە پێی ئەم مەرجانە :

یەکەم: هەر منداڵێك تەمەنی شەش ساڵی تەواو کردبێت یا لە کۆتایی هەمان ساڵی خوێندندا (12/31) ئەو تەمەنە پڕ بکاتەوە.

دووەم: ئەو منداڵانەی تا (12/31) تەمەنی 9 ساڵییان پڕ نەکردۆتەوە.

سێیەم: هەر قوتابییەك تەمەنی 20 ساڵی تەواو کردبێت بۆی نییە لە قوتابخانە بنەڕەتییەکانی ڕۆژدا بخوێنێت، بەلاَم بۆی هەیە لە قوتابخانەکانی ئێوارانەدا درێژە بە خوێندن بدات.

چوارەم: سەرجەم منداڵانی کوردستان پابەندن بە تەواوکردنی قۆناغی بنەڕەتی.

بەندی 20

هەر منداڵێك بیەوێت لە قوتابخانە بنەڕەتییەکاندا بخوێنێت دەبێ ئەم بەڵگە نامانەی خوارەوە پێشکەش بکات:

یەکەم: فۆڕمی تایبەت بە وەرگرتنی قوتابییان کە لە لایەن وەزارەتی پەروەردەوە دیاری کراوە.

دووەم: بەڵگە نامەیەکی فەرمی کە تیایدا تەمەنی ئەو قوتابییە دیاری کرا بێت. هەر کات لە گوندەکان و ناوچە دوورە دەستەکاندا بەڵگە نامەیەکی لەم بابەتە لە بەر دەستدا نەبوو، ئەو کاتە کێشەکە دەخرێتە ژێر دەسەلاَتی لێژنەیەکەوە کە لە بەڕێوەبەری قوتابخانە و مامۆستای پۆلی یەکەم و پزیشکی ناوچەکە (ئەگەر هەبێت) پێك دێت بۆ خەملاَندنی تەمەنی ئەو قوتابییە تا ئەو کاتەی بەڵگەیەکی فەرمی پەیدا دەکات.

سێیەم: بەڵگەنامەی لەش ساغی لە نەخۆشییە درمییەکان کە لە لایەن لیژنەی تەندروستی قوتابخانەکانەوە (گبابە الصحە المدرسیە) یان لە لایەن هەر پزیشکێکی فەرمیەوە دەرچوو بێت.

چوارەم: بەڵگەنامەی کوتانی دژ بە ئاوڵە و ئیفلیجی.

پێنجەم: هەر قوتابییەك لە سەرەتای ساڵی خوێندن دوای وەرگرتنی لە قوتابخانە ماوەی (30) ڕۆژ زیاتر دەوام نەکات بە وازلێهێنراو دادەنرێت لە قوتابخانە، بەلاَم ئەو ساڵەی بە کەوتن بۆ هەژمار ناکرێت و لە تۆمارەکانی قوتابخانە ئاماژەی پێدەدرێت.

بەندی 21

لە مانگی شەشی هەموو ساڵێکدا دەست بە تۆمارکردنی ناوی قوتابییە تازەکان دەکرێت. وەزارەتی پەروەردە بۆی هەیە ئەو ماوەیە درێژ بکاتەوە یان بیگۆڕێت.

بەندی 22

یەکەم: ئەو قوتابییانەی لە قوتابخانەی تایبەت یان بە شێوەیەکی جیا لە سیستەمی قوتابخانەکانی کوردستان خوێندوویانە لە لایەن لیژنەیەکی تایبەتەوە ئاستی زانستییان

هەڵدەسەنگێندرێت و ڕەچاوی تەمەنیان دەکرێت بۆ ئەوەی لە پۆلێکی شیاو لەگەڵ ئاستی زانستی خۆیاندا دابنرێن. وەرگرتنی ئەو قوتابییانە دەبێ پێش مانگی تشرینی یەکەم (ئوکتۆبەر) یەکلایی بکرێتەوە و تەنها بۆ پۆلەکانی یەکەم تاکو چوارەم دەبێت.

دووەم: ئەو قوتابییانەی لە دەرەوەی وڵات گەڕاونەتەوە لە لایەن لیژنەیەکی تایبەتی وەزارەتی پەروەردە بڕوانامەکانیان بەرابەر دەکرێ و ئاستی زانستییان هەڵدەسەنگێندرێت بۆ ئەوەی لە پۆلێکی شیاو لەگەڵ ئاستی زانستی خۆیاندا دابنرێن.

بەندی 23

بێجگە لە بڕگەی (یەکەم/ ح) ی بەندی 52 نابێ هیچ قوتابییەك بە بێ ڕەزامەندی داییابەکەی یا بەخێوکارەکەی لە قوتابخانەیەکەوە بۆ قوتابخانەیەکی تر بگوێزرێتەوە.

بەندی 24

یەکەم: ساڵی خوێندن بۆ قوتابییان بریتیە لە 9 مانگ و لە ناوەڕاستی مانگی ئەیلولی (سێپتەمبەر) هەموو ساڵێکدا دەست پێدەکات. هەر کات قوتابخانەکان لە بەر هەر هۆیەك بێت نەیانتوانی لەم ماوەیەدا دەست پێبکەن ئەوە دەبێ لە کاتێکی دیکەدا قەرەبووی ئەو ڕۆژانە بکەنەوە کە قوتابییان لە دەستیان چووە بۆ ئەوەی بتوانن ماوەی یاسایی خۆیان پڕ بکەنەوە تاکو پڕۆگرامی خوێندنی تێدا تەواو بکرێت.

دووەم: دەستەی مامۆستایان لە 9/1 ی هەموو ساڵێکدا بە مەبەستی پلان داڕشتنی پڕۆسەی فێرکاری و پەروەردەیی و سەرجەم چالاکی و کارەکانی دیکەی قوتابخانە دەست بە کارەکانی خۆی دەکات.

بەندی 25

یەکەم: سەرجەم قوتابخانە بنەڕەتییەکان لەم کاتانەدا پشوویان دەبێت:

ئ. پشووی وەرزی یەکەم: 25 /12 تا 2 /1 .

ب. پشووی وەرزی دووەم: 11 /3 تا 24 /3 .

پ. پشووی هاوین بۆ قوتابییان: لە دوای کۆتایی تاقیکردنەوەکانی کۆتایی ساڵەوە تا 9/14 ی هەمان ساڵ درێژەی دەبێت. ئەو قوتابییانەی بەشداری تاقیکردنەوەکانی خولی دووەم دەکەن لە ماوەی تاقیکردنەوەکاندا پشوویان نابێت.

ت. ڕۆژانی پشووە فەرمییەکان.

دووەم: پشووی هاوین بۆ مامۆستایان لە 7/1 تا 8/31 درێژەی دەبێت، لەگەڵ ڕەچاو کردنی ناوەرۆکی مادەی (24) ی ئەم سیستەمە.

سێیەم: نابێ قوتابخانەکان جگە لەو کاتانەی لە بڕگەکانی خاڵی (یەکەم) دا دیاریکراون

دابخرێن. بۆ هەر داخستنێکی دیکە دەبێ هۆکاری شیاو هەبێت و بۆ ئەم مەبەستەش دەبێ بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردە بڕیارێکی تایبەت دەربکات پاش ئەوەی لایەنە تەندروستی و کارگێڕییەکان داوای ئەوەی لێدەکەن.

بەندی 26

ئەو قوتابییانەی جگە لە ئیسلام ئاینێکی دیکەیان هەیە، بۆیان هەیە لە کاتی جەژنە ئاینیە فەرمییەکانی خۆیاندا لە قوتابخانە مۆڵەت وەربگرن.

بەندی 27

کاتی دەوام کردنی قوتابخانە بنەڕەتییەکانی ئێواران و قوتابخانەی گوندەکان بە پێی ڕێنماییەکانی بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردە دیاری دەکرێت.

بەندی 28

دەستەی مامۆستایان کار بۆ ئەوە دەکات هەموو قوتابییان بە بەردەوامی لە قوتابخانە ئامادەبن و لە کاتی دابڕانیشیاندا (بەبێ هۆکاری شیاو) دەستەی ناوبرا و ئەم ڕێوشوێنانە دەگرێتە بەر:

ئ. ئاگادار کردنەوەی دایبابەکان ئەگەر دابڕانی قوتابی یەك هەفتەی خایاند.

ب. بانگکردنی دایبابەکان بۆ قوتابخانە ئەگەر دابڕانی قوتابی دوو هەفتەی خایاند.

پ. دەرنەچوواندنی قوتابی لەو ساڵەدا ئەگەر ماوەی دابڕانی قوتابی 25 ڕۆژ زیاتری خایاند.

بەندی 29

دەستەی مامۆستایان کار بۆ دانەبڕانی قوتابییان دەکات لە قوتابخانە و لە هۆکارەکانی ئەو دابڕانانە دەکۆڵێتەوە و یارمەتییان دەدات بۆ ئەوەی بە هاوکاری دایبابەکان کێشەکانیان چارەسەر بکات. لەم بوارەشدا دەبێ سەرجەم یاسا و بڕیارەکانی وەزارەتی پەروەردە لەمەڕ خوێندنی تەوزیمی ڕەچاو بکرێت.

دەروازەی سێ

دەستەی مامۆستایان

بەندی 30

دەستەی مامۆستایان کار بۆ ڕاپەڕاندنی پرۆسەی فێرکاری و پەروەردەیی دەکات کە لەم سیستەمەدا ئاماژەیان پێدراوە. هەروەها کار بۆ ڕاپەڕاندنی هەموو ئەو ئەرکانە دەکات کە لە لایەن ئەنجوومەنی مامۆستایانەوە پێی ڕاسپێردراوە. بۆ ڕاپەڕاندنی ئەم کارانەش لەگەڵ سەرپەرشتیارە پسپۆڕی و پەروەردەییەکاندا هاوکار دەبێت، جا چ لە کاتی سەردانی

قوتابخانەکاندا بێت یا لە کاتی کۆڕ و کۆبوونەوە و خولەکاندا بێت. بە هەمان شێوەش سود لە سەرجەم ئەو بەرنامە و ڕێنمایی و خولانەش دەبینێت کە وەزارەتی پەروەردە بۆ ڕاهێنانی ماموستایان دایدەنێت.

بەندی 31

بەشداریکردنی کاریگەرانەی مامۆستایان لە یەکێتی مامۆستایاندا ڕۆڵێکی ئەرێنی دەبێت لە بەرجەستەکردنی کاری یەکێتییەکە و بەدیهێنانی ئامانج و خواستە فێرکاری و پەروەردەیی و زانستی و کۆمەلایەتییەکاندا.

بەندی 32

دەستەی مامۆستایان لە تەواوی قوتابخانەکاندا دەبێ هەموو ئەو پرەنسیپانەی لەم سیستەمەدا ئاماژەیان بۆ کراوە و ئەو بڕیارو ڕێنماییانەش کە لەم بوارەدا دەردەچن پیادەی بکەن، بە تایبەتی ئەوانەی پەیوەندییان بە پرۆگرامەکان و شێوازەکانی وانەوتنەوە و هەڵسەنگاندن و ڕێنماییکردن و پتەوکردنی پەیوەندییەکانی نێوان قوتابخانە و دایبابەکان و دەزگا پەیوەندارەکانی کۆمەلگاوە هەیە کە بەشێوەیەکی گشتی دەتوانن نەخشیان لە پرۆسەی پەروەردە و فێرکردن هەبێت.

بەندی 33

یەکەم: لە سەر هەر مامۆستایەك پێویستە لە سەرەتای ساڵی خوێندندا:

ئ. پلانێك بۆ وانەکانی خۆی دابڕێژێت.

ب. پلانێك بۆ شێوازەکانی هەڵسەنگاندنی کاری قوتابییان دابڕێژێت.

پ. پلانێك بۆ تەواوی چالاکییەکانی دیکە دابڕڕێژێت کە پەیوەندییان بە ژیانی قوتابییانەوە هەیە لە ناو قوتابخانەدا.

دووەم: لە سەر هەموو مامۆستایەك پێویستە کار بۆ ئەوە بکات کە ئامادەبوونی لە قوتابخانە و پۆلەکاندا بە باشی بەڕێوە بچێت و هەرگیز پۆل و قوتابخانە لەبەر کاری تایبەتی بەجێ نەهێڵێت. هەروەها دەبێ بەشداری لە سەرجەم ئەو چالاکییانەشدا بکات کە لە دەرەوەی پۆل ئەنجام دەدرێن بۆ نموونە کۆبوونەوەی ئەنجومەنی مامۆستایان و ئەنجومەنی مامۆستایان و دایبابەکان.

بەندی 34

لە سەر مامۆستا پێویستە ساڵانە پلانێکی تایبەت ئامادە بکات کە تیایدا ئەو پرۆژانە بخاتەروو کە لە ماوەی ئەو ساڵەدا بەنیازە پیادەی بکات. هەروەها ئەو پلان و پرۆژانە روون بکاتەوە کە بەنیازە لەو ساڵەدا بایەخێکی زیاتری پێبدات.

بەندی 35

هەموو مامۆستایەك دەبێ هاوكاری لەگەڵ بەڕێوەبەری قوتابخانە و سەرپەرشتیارانی پسپۆڕی و پەروەردەییدا بكات بە مەبەستی ڕێكخستن و هەڵسەنگاندن و پوختتركردنی كارەكانی خۆی. لەم بوارەدا دەبێ سەرجەم پلانەكان و دەرئەنجامەكانی ئەو پلانانە بخاتە ڕوو بە تایبەتی ئەوانەی لە بڕگەكانی (ئـ، ب،پ) ی خاڵی یەكەمی بەندی (33) ئەم سیستەمە ئاماژەیان بۆ كراوە.

بەندی 36

یەكەم: مامۆستا دەبێت هەفتانە 24 وانە بڵێتەوە، ئەگەر تەمەنی مامۆستا گەیشتبێتە 50 ساڵ یاخود وانەكانی پۆلی یەكەم بڵێتەوە ئەوا دوو (2) وانە كەمتر دەڵێتەوە.

دووەم: بەشە وانەكان بە پێی توانا و شارەزایی و پسپۆڕی بەسەر دەستەی مامۆستایاندا دابەش دەكرێن.

سێیەم: بەڕێوەبەری قوتابخانە دەبێت 5 بەشە وانە و یاریدەدەری بەڕێوەبەریش 10 بەشە وانە بڵێتەوە.

چوارەم: هەركات پۆلێك بێ مامۆستا بوو بۆ ماوەی هەفتەیەك بە فەرمانی بەڕێوەبەر بە هاوكاری لە نێوان هەموو مامۆستاكان و یاریدەدەری بەڕێوەبەر ، مامۆستا بۆ ئەم پۆلە دابین دەكرێت. بەڵام ئەگەر لە هەفتەیەك زیاتر بوو بەشەوانەكان دەدرێتە مامۆستایەكی پسپۆڕ بە شێوەی وانە بێژی (محاضرە).

پێنجەم: ئەگەر مامۆستا لە قوتابخانەكەی خۆیدا بەشەوانەكەی (النصاب) تەواو نەكرد دەبێت لە قوتابخانەیەكی تری نزیك بەشەوانەكەی پێ تەواو بكرێت، یان بابەتێكی دیكەی نزیك پسپۆڕی خۆی بڵێتەوە.

شەشەم: بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە فەرمان دەردەكات بۆ خەرجكردنی وانەبێژی (المحاضرە) بۆ ئەو مامۆستایانەی ژمارەی بەشە وانەكانیان لە ژمارەی بەشەوانەی یاسایی تێپەڕی كردبێت.

بەندی 37

ئەركی هەموو مامۆستا و بەڕێوەبەرێكە بەشداری لەو خولانەدا بكات كە وەزارەتی پەروەردە بە تەنیا یا بە هەماهەنگی لەگەڵ بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردە یان دەزگا فێركاری و پەروەردەییەكانی دیكە ئامادەی دەكات لە پێناو پەرەپێدان و تۆكمەتر كردنی تواناكانیان بۆ ئەوەی بە شێوەیەكی باشتر بتوانن كارەكانی خۆیان ئەنجام بدەن و گرفتەكانی قوتابخانە چارەسەر بكەن و شارەزای شێواز و پرۆگرامە زانستییە نوێكانیش بن.

دەروازەی چوار

کارگێڕی قوتابخانە

بەندی 38

بە پێی ئەم سیستەمە بەڕێوەبەری قوتابخانە بەرپرسە لە بەڕێوەچوونی سەرجەم کارەکانی ناو قوتابخانە بە شێوەیەکی باش و دروست. بە هەمان شێوەش بەرپرسە لە پیادەکردنی سەرجەم ئەو بڕیار و ڕێنماییانەی لە لایەن وەزارەتی پەروەردەوە سەبارەت بە قۆناغی بنەڕەتی و مەسەلە فەرمییەکانی دیکەوە دەردەچن. هەروەها بەرپرسە لەوەی سەرجەم مامۆستایان و قوتابییان و کارمەند و کارگوزار و هەموو کەسە پەیوەندارەکانی دیکە لەو یاسا و بڕیار و ڕێنماییانە ئاگادار بکاتەوە. لە پێناو پیادەکردنی ئەم کارانەشدا دەبێ بەڕێوەبەر ئەم کارانەی

خوارەوە ئەنجام بدات:

یەکەم: ڕێکخستن و پابەندبوونی بە دەوام

بەڕێوەبەر نموونەی کەسێکی دڵسۆزە بۆ کارەکەی، بۆیە دەبێ لە کاتی دەوامی فەرمییدا هەمیشە لە قوتابخانە ئامادە بێت. هەروەها دەبێ چاودێری دەوامی مامۆستایان و قوتابییان و کارمەندان و کارگوزارەکانی دیکەی ناو قوتابخانەش بکات و لە هۆکارەکانی ئامادە نەبوونیان بکۆڵێتەوە و بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە لە ئامادە نەبوونیان ئاگادار بکاتەوە.

دووەم: سەرپەرشتیکردنی مامۆستایان و پرۆسەی فێرکاری

لەم بوارەدا بەڕێوەبەر دەبێ:

ئ. وانەکان و پۆلەکان بە پێی توانا و لێهاتوویی و پسپۆڕی بەسەر مامۆستایاندا دابەش بکات بەمەرجێك ڕەچاوی بەرژەوەندی قوتابخانە و قوتابییان بکات. ئەم کارە دەبێ لە هەفتەی یەکەمی مانگی ئەیلول (سێبتەمبەر) ئەنجام بدرێت.

ب. خشتەی وانەکان و خشتەی دابەشکردنی بەشە وانەکان بەسەر مامۆستایان دابەش بکات و وێنەیەکی بۆ بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە بنێردرێت. بە هەمان شێوە بەڕێوەبەر دەبێ هەموو جۆرە بەرنامە و خشتەیەکی دیکە ئامادە بکات کە قوتابخانە پێویستی پێیەتی یا بڕیار و ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە بە پێویستی دەزانن کە هەبێت.

پ. بەدواداچوون بۆ پیادەکردنی پرۆگرامەکان و کارکردن بە بڕیار و ڕێنماییەکان بکات.

ت. هاوکاری مامۆستایان بکات بە مەبەستی گەشەسەندنی پرۆسەی فێرکاری و پەروەردەیی.

ج. سەرپەرشتی هەڵواسینی خشتەی وانەکان و خشتەی ناوی قوتابییان لە پۆلەکاندا بکات.

چ. سەردانی مامۆستایان لە پۆلەکاندا بکات و لە پلانەکانی خوێندن ئاگادار بێت و تێبینییەکان لە تۆمارێکی تایبەت تۆمار بکات.

ح. هاوکاریکردن و کارئاسانی بۆ سەرپەرشتیاران لە ئامادەکردنی داتا و زانیاری لەسەر قوتابییان و دەستەی مامۆستایان و هەڵسەنگاندنی هەوڵەکانیان بۆ ئەوەی مامۆستایان و قوتابییان سود لە ڕینماییەکانی سەرپەرشتیاری وەربگرن.

سێیەم: سەرپەرشتیکردنی تاقیکردنەوەکان

لەم بوارەدا بەڕێوەبەر دەبێ:

ئ. بەدواداچوون بۆ شێوازەکانی هەڵسەنگاندنی قوتابییان بکات کە لە لایەن مامۆستایانەوە ئامادە کراوە و هەوڵ بۆ باشترکردنی ئەو شێوازانە بدات.

ب. بە پێی ڕینماییەکان سەرپەرشتی تاقیکردنەوەکان بکات.

پ. پێشوەخت سەرجەم مامۆستایان و قوتابییان لە کاتی تاقیکردنەوەکانی کۆتایی ساڵ (بە

هەردوو خولەوە) و تاقیکردنەوە نیشتمانییەکان ئاگادار بکاتەوە.

ت. ئەنجامی تاقیکردنەوەکان بە درێژایی ساڵ لە کاتی خۆیدا ڕابگەیەنێت و قوتابییان و دایبابەکانیش لەو ئەنجامانە ئاگادار بکاتەوە.

چوارەم: چاودێری قوتابخانە

بەڕێوەبەر دەبێ چاودێری پاکو خاوێنی قوتابخانە بکات و ئاگاداری هەموو بەشەکان و پۆلەکان و ئەو کەلوپەلانە بێت کە لە قوتابخانەدا هەیە. بە هەمان شێوە دەبێ لایەنە پەیوەندارەکان لە شوێنە خراپەکان ئاگادار بکاتەوە و هەوڵ بۆ نۆژەنکردنەوەیان بدات. هەروەها دەبێ زانیاری تەواوی لەسەر هەموو لایەنەکانی قوتابخانەکە هەبێت و ساڵانە ڕاپۆرتێك لەو بارەیەوە ئامادە بکات و بەرزی بکاتەوە.

پێنجەم: ڕاپۆرتەکان

مەرجە بەڕێوەبەر لە سەرەتای ساڵی خوێندندا ڕاپۆرتێك لە سەر پلانەکانی قوتابخانە و سەرجەم چالاکییەکان ئامادە بکات. بە هەمان شێوە لە کۆتایی ساڵدا دەبێ ئەم ڕاپۆرتانەی خوارەوە ڕەوانەی بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە بکات.

ئ. ڕاپۆرتێکی تایبەت بە هەر مامۆستایەك کە تیایدا زانیاری تەواو لە سەر کار و چالاکی ئەو مامۆستایە نووسرابێت. بە هەمان شێوە دەبێ پەیوەندی ئەو مامۆستایە بە قوتابییان و دەوروبەرەوە و رادەی بەشداری لە گەشەسەندنی پرۆسەی فێرکاری و پەروەردەیی بە روونی تێدا نووسرابێت.

ب. ڕاپۆرتێك لە سەر بینای قوتابخانە، سەرجەم ئەو خاڵانەی تێدا بێت کە لە خاڵی چوارەمی ئەم بەندەدا ئاماژەیان بۆ کراوە.

پ. ڕاپۆرتێکی گشتگیر لە بارەی قوتابخانەوە کە تیایدا ئاماژە بۆ سەرجەم چالاکییەکان، گەشەسەندنەکان، هەڵسەنگاندن و ئەنجامی تاقیکردنەوەکان کرابێت. هەروەها لەم ڕاپۆتەدا دەبێ باسی سەرجەم پێداویستییەکانی ساڵی داهاتوو کرابێت.

ت. ڕاپۆرتێکی تایبەت بە هەڵسەنگاندنی قوتابییان.

شەشەم: نوسراوە ئاڵوگۆڕکراوەکان:

بەڕێوەبەر دەبێ سەرپەرشتی بەدۆکیۆمێنتکردنی سەرجەم نووسراوە فەرمییە هاتوو و دەرچووەکان و بەڵگەنامە و دۆکیومێنتەکانی دیکە بکات و لە دۆسیەی تایبەتدا بیانپارێزێت. هەروەها دەبێ ناوەرۆکی ئەم نووسراوانە بە مامۆستاکان رابگەیەنێت و کار بۆ راپەڕاندنیان بکات.

حەوتەم: تۆمارەکانی قوتابخانە

ئ.بەڕێوەبەر دەبێ سەرپەرشتی هەموو دۆسیە و تۆمارەکانی قوتابخانە بکات و چاودێری ئەوە بکات کە بە شێوەیەکی دروست پڕبکرێنەوە، چونکە بەرامبەر بە ناوەڕۆکەکانیان بەرپرسیارە. ئەم تۆمارانە بریتین لە مانەی خوارەوە:

1. تۆماری بەدواداچوونی ئاستی زانستی قوتابییان
2. تۆماری سەردانی سەرپەرشتیارە پەروەردەیی و پسپۆڕییەکان
3. تۆماری تایبەت بە بینای قوتابخانە
4. تۆماری گشتی ناو نووسکردنی قوتابییان (سجل القيد العام)
5. تۆماری تایبەت بە پەڕتووکە پڕۆگرامییەکان
6. تۆماری نمرەی تاقیکردنەوەکان
7. تۆماری تایبەت بە زانیاری مامۆستایان
8. تۆماری دەوامی رۆژانەی قوتابییان
9. تۆماری کۆبوونەوەی ئەنجوومەنی مامۆستایان و دایبابەکان
10. تۆماری بڕیارەکانی ئەنجوومەنی مامۆستایان
11. تۆماری نمرەی قوتابخانەیی
12. تۆماری بڕیارەکانی لیژنەی رێنمایی وئاراستەکردن و رێککاری(التوجيه والانچباگ)
13. تۆماری فرۆشگەی قوتابخانە
14. تۆماری پەڕتووکەکانی پەڕتووکخانە
15. تۆماری دەرچوو و هاتوو
16. تۆماری کەلوپەلی قوتابخانە (ژمێریاری 13)
17. تۆماری تاقیگەکانی قوتابخانە
18. تۆماری کەلوپەلی وەرزشی
19. تۆماری کەلوپەلی هونەری
20. تۆماری ئامارە فێرکاری و پەروەردەییەکانی قوتابخانە
21. تۆماری سەردانی بەڕێوەبەر بۆ مامۆستایان لە پۆلەکان
22. تۆماری تایبەت بە کارمەندان
23. تۆماری سەردانی بەرپرسان
24. تۆماری دەرچوو و هاتووی بڕوانامەکان
25. تۆماری بڕیارەکانی لیژنەی دژی توندوتیژی وسەرکوتکردنی قوتابییان

ب. بەڕێوەبەر دەبێ سەرپەرشتی سەرجەم تۆمارەکانی تریش بکات کە وەزارەتی پەروەردە ئەرکی

ئامادەکردن یان سەرپەرشتیکردنی دەخاتە ئەستۆی.
پ. بەڕێوەبەر بە تەنها سەرپەرشتی تۆمارەکانی (1-4) دەکات، بەلام بۆی هەیە یەکێك لە یاریدەدەرەکانی بکاتە سەرپەرشتیاری تۆمارەکانی (5-13). هەروەها بەڕێوەبەر بۆی هەیە بە پێی ئەو ڕینماییانەی سەرەتای ساڵ دەردەچن تۆمارەکانی دیکە بە سەر یاریدەدەرەکانی دیکە و فەرمانبەرەکانی قوتابخانەدا دابەش بکات.
ت. هەموو ئەو تۆمارانەی سەرەوە بە پێی ڕینماییەکانی وەزارەتی پەروەردە ڕێك دەخرێن.
ج. بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە بەڕێوەبەری پێشوو ئەو تۆمارانە دەداتە دەست بەڕێوەبەری نوێ.
چ. بەڕێوەبەری قوتابخانە بەرپرسە لە هەڵگرتن و پاراستنی (مۆر) ی قوتابخانە.

بەندی 39

یەکەم: هەرکات ژمارەی قوتابییانی قوتابخانەیەك گەیشتە (150) قوتابی ئەوە دەکرێ یاریدەدەرێك بۆ بەڕێوەبەر دابمەزرێنرێت. وە دەکرێت یاریدەدەریکی تریشی بۆ زیاد بکرێت ئەگەر ژمارەی قوتابییان گەیشتە (350) قوتابی، وە ئەگەر ژمارەکە زیادی کرد بۆ (650) قوتابی یاریدەدەری سێیەمی بۆ دادەمەزرێت،ئەگەر قوتابخانەیەك لە سەر خۆی دوو دەوام بێت و ژمارەی قوتابییانیشی زیاتر لە (1000) قوتابی بێت ئەوا یاریدەدەری چوارەمی بۆ دادەنریت، لە چوار یاریدەدەر زیاتر بۆ هیچ قوتابخانەیەك دانانرێت مەگەر لەسەر خۆی سێ دەوام بێت و ژمارەی قوتابییانیشی لە (1500) قوتابی زیاتر بوو ئەوکات یاریدەدەری پێنجەمی بۆ دادەنرێت.

دووەم: یاریدەدەری بەڕێوەبەر لە کاروبارەکانی قوتابخانەدا دەبێ هاوکاری بەڕێوەبەر بێت و بە شێوەیەکی گشتیش بەرپرسە لە بەرامبەر ئەو کارانەی بەڕێوەبەر پێی ڕادەسپێرێت.

سێیەم: بەڕێوەبەر بۆی هەیە لە کاتی پشووی هاوین و ئەو کاتانەی مۆڵەت وەردەگرێت یاریدەدەرەکەی خۆی (ئەگەر یاریدەدەری هەبوو) یا یەکێك لە مامۆستاکان لە جێگەی خۆی دابنێت، بە مەرجێك بەڕێوبەرایەتی پەروەردە لەم کارە ئاگادار بکاتەوە. بەلام ئەگەر هیچ مامۆستایەکی نەبوو ئەوە بەر لە جێهێشتنی قوتابخانەکە دەبێ ڕەزامەندی بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە وەربگرێت.

چوارەم: لە کاتی دامەزراندنی یاریدەدەری بەڕێوەبەردا دەبێ ڕەچاوی ئەو مەرجانە بکرێت کە لە بەندی (15)ی ئەم سیستەمەدا ئاماژەیان بۆ کراوە، بەدەر لە یەك مەرج نەبێت ئەویش ماوەی کارکردنە لە قوتابخانە بنەڕەتییەکاندا کە بۆ یاریدەدەری بەڕێوەبەر دەبێ 3 ساڵ کەمتر نەبێت.

بەندی 40

یەکەم: ئەنجوومەنی مامۆستایان مانگی دوو جار دوای کۆتایی هاتنی دەوامی قوتابییان کۆدەبێتەوە بۆ تاوتوێکردنی پرسە فێرکاری و پەروەردەیی و کارگێڕی و کۆمەلایەتییەکان کە ئەم سیستەمە بۆ کارگێری قوتابخانەکانی دەستنیشانکردووە. لەم کۆبوونەوانەدا دەبێ بەرنامەی کار دابڕێژرێت و باس لە پیادەکردنی بکرێت.

دووەم: ئەنجوومەنی مامۆستایان بە مەبەستی ڕاپەڕاندنی کارەکان بۆی هەیە چەند لیژنەیەکی تایبەت لە ئەندامانی خۆی پێك بهێنێت. باشتر وایە لەم کۆبوونەوانەدا بەشداری بە سەرپەرشتیارەکانیش بکەن. دەبێ سەرجەم بڕیارەکانی ئەم ئەنجوومەنە بەدوکیۆمێنت بکرێن.

سێیەم: کاری ئەنجوومەنی مامۆستایان بریتی دەبێت لەو بەرنامانەی ئەندامانی دەستەی مامۆستایان بە کۆ یا بە تاك چ لە ناو قوتابخانەکان و چ لە دەرەوەی قوتابخانەکانیش پیادەی دەکەن. بەشێك لەم کارانە بریتی دەبێت لە ئەستۆگرتنی کارە کارگێڕییەکان و هەماهەنگیکردن لەگەڵ قوتابخانە بنەڕەتییەکانی نزیك خۆیان بە مەبەستی ڕێکخستنی کۆڕ و سیمینار و ئامادەکردنی پرۆژەی فێرکاری و پەروەردەیی و کۆمەلایەتی و هەروەها جۆرەها یاری و چالاکی وەرزشی و هونەری.

چوارەم: وێنەیەك لە کۆبوونەوەی ئەنجوومەنی مامۆستایان دەنێردریت بۆ بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە و بەڕێوەبەرایەتی سەرپەرشتیکردنی پەروەردەیی و پسپۆڕی.

دەروازەی پێنج

چالاکی فێرکاری و پەروەردەیی

بەندی 41

ئەرکی دەستەی مامۆستایانە دەست بە لیکۆلینەوە بکات لە سەر پرۆگرامی قوتابخانە بنەڕەتییەکان و شیکردنەوەی تەواویان بۆ بکات و کار بۆ پیادەکردنیان بکات. لەم پێناوەشدا دەبێ ڕەچاوی ئەم خالانەی خوارەوە بکرێت:-

یەکەم: گرنگیدان بە بنەما و چەمکە سەرەکییەکانی ناو پرۆگرامەکان و کارکردن بۆ بەرجەستەکردنیان لە لای قوتابییان بە مەبەستی ئەوەی لە ژیانی ڕۆژانەیاندا ڕەنگ بدەنەوە.

دووەم: گرنگیدان بە ئەزموون و شارەزایی و سەرچاوەی فێرکاری و پەروەردەیی هاوچەرخ کە لەگەڵ تەمەن و ژیانی مندالاندا دەگونجێن و کارکردنی بەردەوام بۆ ڕوونکردنەوە و

ئاسانکردنەوەی ئەو سەرچاوانە بۆ منداڵان لە پێناوی ئەوەی بتوانن لە ژیانی ڕۆژانەی خۆیاندا سودی لێ ببینن.

سێیەم: گرنگیدان بە ڕەوشتی بەرز و مۆڕاڵی مرۆڤدۆستانە لە پڕۆگرامەکانی خوێندن و کارکردن بۆ بەرجەستەکردنی ئەو رەوشت و مۆڕاڵانە لە ئاکاری رۆژانەی منداڵاندا.

چوارەم: زمانی کوردی و زمانی نەتەوەکانی تری پێکهاتەی کوردستان زمانی ئاخاوتن و بیرکردنەوە و دەربڕینە لە قوتابخانەکان. بۆیە دەبێ لە پڕۆگرامەکان و ئاخاوتنەکان و وانەکاندا زمانێکی زۆر پاراو بەکار بێت. ئەم مەرجانە ئەو وانانە ناگرێتەوە کە بە زمانی بیانی دەوترێنەوە.

پێنجەم: بە مەبەستی ئەوەی قوتابییان بتوانن بە شێوەیەکی زانستی و رەخنەگرانە بیر بکەنەوە و گرفتەکان بە شێوەیەکی فرە رەهەندی ببینن و توانای ئەوەیان هەبێت تیشک بخەنە سەر هەموو لایەنەکانی گرفتەکە، دەبێ دەستەی مامۆستایان هەندێ شێوازی فێرکاری و پەروەردەیی هاوچەرخ بەکار بهێنن کە ئەمڕۆ لە جیهانی پێشکەوتوودا بایەخیان پێدەدرێ.

شەشەم: رەچاوکردنی تایبەتمەندییەکانی منداڵان و ئاستی بیرکردنەوە و کاردانەوە و لەشساغی و خۆگونجاندنیان لەگەڵ دەوروبەرەکەیاندا. پەروەردەی دینامیکی ویاریکردن و شانۆ و نواندن بەشێکی گرنگی پڕۆسەی فێرکاری و پەروەردەیین و یارمەتی گەشەسەندنی کۆگنەتیڤانەی (هەموو ئەو لایەنانەی پەیوەندییان بە بیرکردنەوەوە هەیە) منداڵان دەدەن، بۆیە دەبێ ئەو بۆچوونانە لە پڕۆگرامەکان و وانە وتنەوەکاندا رەنگ بدەنەوە.

حەوتەم: کارکردن یەکێکە لە بنەما سەرەکییەکانی ژیان و بەها بە نرخەکانی مرۆڤایەتییە، بۆیە دەبێ قوتابییان بەو گیانە گۆش بکرێن و یارمەتییان بدرێت فێری کاری دەستیش بن.

هەشتەم: گرنگی دان بە ژینگەی کوردستان و ناساندنی ژینگەی دەوروبەر بە قوتابی و گفتوگۆکردن لەسەر شێوازەکانی پاراستنی ژینگە و تیشک خستنە سەر پێوەرە نێو دەوڵەتییەکانی پاراستنی ژینگە و تێڕوانین لە گۆشەنیگایەکی مۆڕاڵ ئامێزەوە دەبێتە ئەرکێکی گرنگی دەستەی مامۆستایان.

بەندی 42

قوتابییان بە پێی ئاستەکانی خۆیان لە پۆلی جیاواز دادەنرێن و لەم بوارەشدا رەچاوی ژمارەی قوتابییانی هەر پۆلێك دەکرێت کە لە بەندی (11)ی ئەم سیستەمەدا ئاماژەی بۆ کراوە.

بەندی 43

دەستەی مامۆستایان کار بۆ تایبەتیکردنی وانە وتنەوەکان دەکات بۆ ئەوەی لەگەڵ هەموو ئاستەکاندا بگونجێت و هەموو قوتابییان بتوانن پێشکەوتن بە خۆیانەوە ببینن. لەگەڵ

ئەمەشدا دەستەی مامۆستایان دەبێ لە ڕێگەی پڕۆگرامی جیاوازەوە کار بۆ بەهێزکردنی ئاستی قوتابییان بکەن. پێویستە هۆکارەکانی سەرنەکەوتنی قوتابییان شی بکرێنەوە و چارەسەری پێویستیان بۆ دابنرێت. بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە کار بۆ دابینکردنی پێداویستییەکانی ئەم بەندە دەکات.

بەندی 44

یەکەم: دەستەی مامۆستایان کار بۆ پێداچوونەوە و تازەکردنەوەی شێوازەکانی وانە وتنەوە دەکات بۆ ئەوەی لە لایەك قوتابییان لە شێوازی کلاسیکییانەی لەبەرکردن دوور بگرێت و لە لایەکی دیکەشەوە ئەو شێوازانەی بەکاری دێنێت لەگەڵ ئاستی قوتابییان و هەلو مەرجە فێرکاری و پەروەردەییە نوێکان و وانەوتنەوەی جیهانی پێشکەوتوودا بگونجێنێت.

دووەم: دەبێ مامۆستایان لە کاتی وانە وتنەوەدا زیاتر لە شێوازێك هەڵبژێرن بۆ ئەوەی پانتایی نێوان تێگەیشتنی قوتابییە جیاوازەکان لە یەك نزیکتر بکەنەوە و بە باشترین شێوەش زانستەکانیان بۆ بەرجەستە بکەن.

سێیەم: دەبێ مامۆستایان یارمەتی قوتابییان بدەن بۆ ئەوەی توانای ڕەخنەگرتنی ئەرێنی و بەرهەمهێنانەوەی زانستیان هەبێت.

چوارەم: دەستەی مامۆستایان کار بۆ ڕەخساندن و پەیداکردنی کەرەستەکانی فێرکاری لە هەموو لایەکەوە دەکات. هەروەها کار بۆ ئەوە دەکات ئەگەر بلوێ بەشێکی ئەو کەرەستە و ئامرازە بە هاوکاری قوتابییان دروست بکات.

پێنجەم: دەستەی مامۆستایان بە پەڕتووکە پڕۆگرامییەکاندا دەچێتەوە و بە دوای ئەو شێوازە دروستانەدا دەگەڕێت کە بۆ وتنەوەیان پێویستن. هەروەها بە دوای ئەو پەڕتووك و سەرچاوانەدا دەگەڕێت کە وەزارەتی پەروەردە وەکو پەڕتووکی هاوکار دەستنیشانی کردوون و سەرجەم ئەو پەڕتووکانەی دیکەش کە بۆ بزواندن و گەشەسەندنی خوێندنەوە لە لای قوتابییان پێویستن.

بەندی 45

دەستەی مامۆستایان لە هەمان قوتابخانە و لەگەڵ قوتابخانە جیاوازەکان بە پێی خشتەیەکی تایبەت کۆبوونەوە لە نێوان خۆیاندا دەکەن بە مەبەستی پێداچوونەوە و ئەزموون گۆڕینەوە لە نێوان خۆیاندا سەبارەت بە هەموو لایەنە گرنگەکانی پڕۆسەی فێرکاری و پەروەردەیی. هەروەها دەتوانن پێشنیاری جۆراوجۆر بۆ نموونە پڕۆگرامی نوێ و پەڕتووکی هاوکاری نوێ و شێوازی نوێ بۆ یەکتر و بۆ لایەنە پەیوەندارەکان پێشنیار بکەن.

بەندی46

یەکەم: قوتابخانە بەرپرسی سەرەکییە لە پڕۆسەی فێرکاری.

دووەم: دەستەی مامۆستایان گرنگی بە ئەرکەکانی ماڵەوە دەدات وەکو تەواوکەری ئەرکەکانی قوتابخانە تەماشای دەکات. ئەرکەکانی ماڵەوە تەنیا بریتی نابێت لە کاری نووسینەوە بەڵکو بریتی دەبێت لە سەرنجدانی دیاردەکان، نووسینەوەی سەرنج و دەرئەنجامەکان، تاوتوێکردنی بابەتەکان لەگەڵ هاورێ و دایبابەکان، خوێندنەوەی چیرۆك و بابەتەکانی دیکە... هتد. لەم بوارەدا دەبێ توانای هەر منداڵێك لە ئەنجامدانی ئەو کارەی پێی دەسپێردرێت، لەبەرچاو بگیرێت.

بەندی 47

یەکەم: دەکرێ هەر قوتابخانەیەکی بنەڕەتی یان هەر 2-3 قوتابخانەیەکی نزیك لە یەکەوە پەڕتووکخانەیەکی تایبەتی هەبێت.

دووەم: وەزارەتی پەروەردە و بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردە بەرپرسن لە دابینکردنی پەڕتووك بۆ ئەو پەڕتووکخانانە.

سێیەم: دەستەی مامۆستایان کار دەکات بۆ ئەوەی قوتابییان حەزی خوێندنەوەیان لە لا بەرجەستە ببێت و یارمەتییان دەدات بۆ ئەوەی بە بەردەوامی سەردانی پەڕتووکخانەکان بکەن.

دەروازەی شەش

ئاراستەکردن

بەندی 48

قوتابییان بە رەوشتی بەرز و مرۆڤدۆستانە پەروەردە دەکرێن و هان دەدرێن رێز لە هاورێکانی خۆیان و گەورەکانیش بگرن. لە بەرامبەردا گەورەکان دەبێ رێز لە قوتابییان بگرن و بە تەنگ داواکاری و گرفتەکانیانەوە بچن و ئەوەیان بۆ بسەلمێنن کە ئەوان بە تەنگ هەموو قوتابییانەوە دێن.

بەندی 49

دەستەی مامۆستایان کاریگەری ڕاستەوخۆی بەسەر کەسایەتی قوتابییانەوە هەیە، بۆیە پێویستە ئەو دەستەیە لە بواری زانستەکان و یارمەتیدان و بەربەستکردنی هەراسانکردنی منداڵان و دڵفراوانی پشتیوانیکردن و هاندان و دادپەروەری لە چارەسەرکردنی گرفتەکاندا و ڕێزگرتنی کاتەکان و دڵسۆزی و مامەڵەی مرۆڤدۆستانە و بێلایەنی دەستەیەکی پێشەنگ بێت. بە هەمان شێوە پێویستە ئەو دەستەیە لە بواری بەرجەستەکردنی گیانی دۆستایەتی و کاری هەرەوەزو داواکردنی ماف و بەجێگەیاندنی ئەرك و هەڵگرتنی بەرپرسیارێتی و بەشداریکردن

لە چارەسەرکردنی گرفتەکاندا باڵا دەست بێت. دەستەی مامۆستایان دەبێ قوتابییان بەو پڕەنسیپانەی سەرەوە پەروەردە بکەن.

بەندی 50

دەستەی مامۆستایان کار بۆ بەرجەستەکردنی خۆشەویستی خاك و نیشتمان و بەهێز کردنی هەستی نیشتمانپەروەری لە لای قوتابییان دەکات. لە هەمان کاتدا قوتابییان هان دەدات بۆ ئەوەی لە دیدێکی مرۆڤدۆستانە و دادپەروەرانەی مۆدێرنەوە مامەڵە لەگەڵ گرفتەکان و میللەتەکانی دیکەدا بکەن.

بەندی 51

یەکەم: دەستەی مامۆستایان کار دەکات بۆ بەرز ڕاگرتن و هاندان و باسکردنی ئەو قوتابییانەی لە هەندێ بواری باشدا بەهرەمەندن بە تایبەتی ئەوانەی لە بەندەکانی (49، 50) ی ئەم سیستەمەدا ئاماژەیان بۆ کراوە. لەم بوارەدا دەکرێ نامەی دەستخۆشیان ئاراستە بکرێت، لەناو مامۆستا و قوتابییان باس بکرێن، خەڵات بکرێن یا هەر شێوازێکی دیکە کە ببێتە مایەی هاندانی ئەوانی دیکەش.

دووەم: ئەم بەندە ئەو قوتابییانەش دەگرێتەوە کە لە بواری خوێندندا سەرکەوتوو نین، بەڵام لە یەکێك لەو بوارانەی لە خاڵی (1) ی ئەم بەندەدا ئاماژەیان بۆ کراوە سەرکەوتوون.

بەندی 52

یەکەم: لە کاتی چارەسەرکردنی گرفتی قوتابییاندا دەستەی مامۆستایان بۆ کۆتایی هێنان بەم گرفتانە ئەم شێوازانەی خوارەوە بەکار دێنێت:

ئ. راوێژکردن و تاوتوێکردنی گرفتەکان لەگەڵ خودی قوتابییاندا بە تاك و بە کۆمەڵ.

ب. بانگکردنی دایبابەکان بۆ قوتابخانە بۆ ڕاوێژکردن.

پ. ئاگادارکردنەوەی لە کارە نەرێنییەکان.

ت. ئاگادارکردنەوەی کەس و کاری قوتابی لە دوا بڕیاری قوتابخانە لە کاتی چارەسەر نەکردنی گرفتەکان.

ج. دوورخستنەوەی قوتابی لە قوتابخانە بۆ ماوەیەك کە لە سێ ڕۆژ زیاتر نەبێت.

ح. گواستنەوەی قوتابی بۆ قوتابخانەیەکی دیکە لەگەڵ ڕاپۆرتێکی نهێنی دەربارەی هۆی گواستنەوەی.

خ. لە سەرجەم قۆناغەکاندا قوتابخانە سود لە پسپۆڕی تایبەت(توێژەری کۆمەڵایەتی یان رابەری پەروەردەیی) دەبینێت و ڕەچاوی بەرژەوەندی قوتابییانیش دەکات.

دووەم: هەموو شێوەکانی هەراسانکردن بە جەستەیی و دەروونیشەوە قەدەغەیە. لەم بوارەدا

هەموو کێشەکانی پەیوەندار بە هەراسانکردنی (قوتابی-قوتابی)، هەروەها (قوتابی-مامۆستا) بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە چارەسەر دەکرێن. بەڕێوەبەری قوتابخانە بەرپرسە بەرامبەر بە چارەسەرکردنی ئەو گرفتانە.

سێیەم: بەڕێوەبەر و رابەری پۆل بۆیان هەیە بڕگەی(ا) لەخاڵی یەکەم پیادە بکەن.

چوارەم: بەڕێوەبەر بۆی هەیە بڕگەکانی (ب، پ، ت) لە خاڵی یەکەم پیادە بکات. ڕابەری پۆلیش بۆی هەیە دوای ڕەزامەندی بەڕێوەبەر بڕگەی (ب) ی خاڵی یەکەم پیادە بکات.

پێنجەم: پیادەکردنی بڕگەی (ج) ی خاڵی یەکەم پێویستی بە بڕیاری ئەنجوومەنی مامۆستایان هەیە و تەنها لەم کاتانەشدا پیادە دەکرێت کە بەڕێوەبەرایەتی قوتابخانە بە پێویست و شیاوی بزانێت. لەم کاتەشدا دەبێ بە نووسراو دایبابی قوتابی ئاگادار بکرێتەوە.

شەشەم: بڕگەکانی (ب، پ، ت، ج) ی خاڵی یەکەم، هەروەها ئەو شتانەی لەو کۆبوونەوانەدا باس دەکرێن تایبەتن بەو لایەنانەی گرفتەکانیان هەیە و بە هیچ شێوەیەك نابێت لە لای هیچ کەسێکی دیکە پەیوەندار نەبن بەو گرفتانەوە باس بکرێن.

بەندی 53

یەکەم: هەر قوتابییەك یەکێك لەم کارانەی خوارەوە ئەنجام بدات لە لایەن ئەنجوومەنی مامۆستایانەوە بڕیاری دەرکردنی دەدرێت و تا کۆتایی هەمان ساڵی خوێندن بۆی نییە بگەڕێتەوە بۆ قوتابخانە :-

ئ/ هەڵگرتنی چەك و چەقۆ و هەموو کەرەستە هاوشێوەکان لە ناو قوتابخانەدا بە مۆڵەت و بێ مۆڵەت.

ب/ هەموو شێوە دەست درێژ کردنێك بۆ سەرئەندامانی دەستەی مامۆستایان یا دەستەی کارگێڕی یا فەرمانبەر و کارگوزارەکانی دیکەی قوتابخانە بە درێژایی ساڵ گەر لە ناوەوە یا دەرەوەی قوتابخانە ئەنجام بدرێت.

پ/ تێکدانی باری ئاسایشی قوتابخانە بە شێوەی تاك یان بە کۆمەڵ.

ت/ بڵاوکردنەوەی بەد ڕەوشتی و گەندەڵی لە بواری ڕەوشتییەوە.

دووەم: بۆئەوەی ئەو بڕیارەی لە بڕگەی (1)ی ئەم بەندەدا ئاماژەی بۆ کراوە بە شێوەیەکی فەرمی ببێ بە بڕیار و پیادە بکرێ دەبێ ڕەزامەندی بەڕێوەبەری پەروەردەی لەسەر بێت. ئەگەر بەڕێوەبەری پەروەردە لە بەر هەر هۆکارێك ئەو بڕیارە پەسند نەکات ئەوا بە مەبەستی تاوتوێکردنی زیاتر دووبارە بۆ ئەنجوومەنی مامۆستایان دەنێردرێتەوە.

سێیەم: ئەگەر ئەنجوومەنی مامۆستایان سوور بیت لە سەر بڕیارەکەی خۆی ئەوا بڕیارەکە بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردە بەرزدەکرێتەوە بۆ ئەوەی بڕیاری کۆتایی لەم بارەیەوە بدرێت.

چوارەم: قوتابی دەرکراو بۆی هەیە ساڵی داهاتوو لە هەمان پۆلدا دەست بە خوێندن بکاتەوە بە مەرجێك قوتابی و دایباب یان بەخێوکارەکەی پەیمانی دووبارە نەبوونەوەی ئەو کارانە بە قوتابخانە بدەن. ئەنجوومەنی مامۆستایان بۆی هەیە گواستنەوەی ئەو قوتابییە بۆ قوتابخانەیەکی دیکە (ئەگەر هەبێت) پێشنیار بکات.

دەروازەی حەوت

چالاکی کۆمەڵایەتی

بەندی 54

یەکەم: دەستەی مامۆستایان بەرپرسە لە سازدانی چالاکی هەمەجۆر لە ناوەوە و دەرەوەی پۆلەکان و قوتابخانەکان بە مەبەستی ئەوەی قوتابییان بتوانن بە شێوازێکی دیموکراسییانە فێری چەمکی هاوڵاتیبوون و نۆرمەکانی کۆمەڵگە ببن و بە بەردەوامی کاری لەگەڵدا بکەن.

دووەم: چالاکییەکانی دەرەوەی پۆل بەشێکی گرنگی چالاکییە فێرکاری و پەروەردەییەکانە و بریتییە لە جۆرەها چالاکی کۆمەڵایەتی و وەرزشی و هونەری و فێرکاری و پەروەردەیی و سەردانی کۆمپانیا و دامەزراوە گشتی و تایبەتییەکان و سەردانی میدیاکان و سازدانی سەیران و گەشتی زانستی و پرۆژە حکومی و تایبەتییەکان و دامەزراوە گرنگەکانی وەکو زانکۆ و پەرلەمان و وەزارەتەکان،... هتد. سەرجەم ئەمانە بە مەبەستی فراوانکردنی ئاستی زانستی و بینینی دیاردە سروشتییەکان و پرۆسەکانی کارکردن و بەرهەمهێنان و سازدانی رای گشتی لە شوێنەکانی خۆیان و بەستنەوەی قوتابخانە بە لقەکانی دیکەی کۆمەڵگەوە ساز دەکرێن. لەم بوارانەدا دەکرێ بە پێی پێویست هەندێك لە دایبابەکانیش ئامادە بن.

بەندی 55

دەستەی مامۆستایان ئەم لێژنە نەگۆڕانە لە سەرەتای هەموو ساڵێکدا پێکدەهێنێت :

یەکەم: لیژنەکانی پەیوەست بە چالاکییە پەروەردەیی و کۆمەلایەتییەکان کە بریتین لە :
- لیژنەی دژی سەرکوتکردن و توندوتیژی قوتابییان/ بەڕێوەبەر سەرۆکی لیژنە دەبێت.
- لیژنەی ڕێککاری.
- لیژنەی ڕێنمایی فێرکاری و پەروەردەیی/ بەڕێوەبەر سەرۆکی لیژنە دەبێت.
- لیژنەی کاروباری ئەدەبی و هەرەوەزی و گەشت و وەرزشی.
- لیژنەی راگەیاندن.
- لیژنەی فرۆشگا و خەرجییەکان.
- لیژنەی تاقیکردنەوەکان/ بەڕێوەبەر سەرۆکی لیژنە دەبێت.
- لیژنەی وردبینی.
- لیژنەی ئەنجوومەنی مامۆستایان و دایبابەکان.
- لیژنەی پاك و خاوێنی.
- لیژنەی پەرە پێدانی قوتابخانە.
- لیژنەی چالاکی کۆمەلایەتی و هونەری.

دووەم : لیژنەی زانستی و روناکبیری.
چەند لیژنەیەکی زانستی و روناکبیری بە پێی بوارەکانی خوێندن دادەمەزرێن، بۆ نموونە (زمان، زانستە سروشتییەکان، زانستە کۆمەلایەتییەکان).

سێیەم : پێکهێنانی ئەم لیژنانە و بواری پسپۆڕییان بە پێی ڕینماییەکانی وەزارەتی پەروەردە دەبێت.

بەندی 56

یەکەم: دەستەی مامۆستایان کار بۆ دروستکردنی پەیوەندییەکی پتەو لە نێوان دایبابەکان و قوتابخانەدا دەکات. بۆ ئەم مەبەستەش :

ئـ. ئەنجوومەنی مامۆستایان و دایبابەکان پێك دەهێنێت.

ب. لە ریگەی ئەم ئەنجوومەنەوە هەولْ دەدات دایبابەکان بۆ قوتابخانە بانگهێشت بکەن بۆ ئەوەی باسی ئەو کەش و هەوایە بکەن کە پەیوەندی بە منداڵەکانیانەوە هەیە.

پ. ئەم ئەنجوومەنە کار دەکات بۆ ئەوەی هەندێك لەو دایبابانەی ئارەزویان هەیە بە پێی پێویست لە چالاکییەکانی قوتابخانەدا بەشداری بکەن، بۆ نموونە چالاکییە وەرزشی و هونەری و گەشتیارییەکان.

دووەم: ئەو ئەنجوومەنەی لە خالی (ئـ) ی ئەم بەندەدا ئاماژەی بۆ کراوە، سالی دوو جار

کۆدەبێتەوە لە کۆتایی کۆبوونەوەکاندا ڕاپۆرتێك بۆ ئەنجوومەنی مامۆستایان بەرز دەکاتەوە.

دەروازەی هەشت

تاقیکردنەوە و هەڵسەنگاندن

بەندی 57

دەستەی مامۆستایان لە ڕێگای چەند پرۆگرامێکی هاوچەرخەوە سەرپەرشتی هەڵسەنگاندن و تاقیکردنەوەکان دەکات و بە دوای شێوازی نوێ و هاوچەرخدا دەگەڕێت.

بەندی 58

یەکەم: قۆناغی بنەڕەتی پێك دێت لە پۆلەکانی (1 تاکو 9).

دووەم: قوتابی لە پۆلەکانی (1-2-3)ی بنەڕەتییدا دەگوازریتەوە پۆلێکی بەرزتر لە ژێر ڕۆشنایی ئاستی زانستی و چالاکییان کە پێویستە مامۆستای بابەت بایەخی تەواوی پێ بدات بە جۆرێك ڕاهێنانیان پێ بکات لەسەر پرۆگرامی دیاریکراو و قوتابییە دواکەوتووەکانیش (ئاست نزمەکان) بگەیەنێتە ئاستی فێربوون.

بەندی 59

لێژنەیەك بۆ تاقیکردنەوەکان پێکدێت بە سەرۆکایەتی بەڕێوەبەر و ئەندامێتی یاریدەدەرەکانی بەڕێوەبەر (ئەگەر هەبێت) و سێ مامۆستا کە لە لایەن ئەنجوومەنی مامۆستایانەوە (بە بەڕێوەبەریشەوە) هەڵدەبژێردرێن کە بە شێوەیەکی هاوبەش بەرپرسیارن لە سەرپەرشتیکردنی هەمەلایەنەی تاقیکردنەوەکان و ڕاگەیاندنی ئەنجامەکان و دیکۆمێنتکردنیان. هەر کات لە قوتابخانەیەکدا تەنها یەك یا دوو مامۆستای تێدابوو ئەوە ئەوان بە کارەکانی ئەو لێژنەیە هەڵدەستن.

بەندی 60

سیستەمی وەرزی لە گشت قوتابخانەکانی قۆناغی بنەڕەتی پەیڕەو دەکرێت بەم شێوەیە :-

1. ساڵی خوێندن لە دوو وەرزی خوێندن پێك دێت.

2. هەر وەرزێکی خوێندن لە پۆلی (4 تا 9) تاقیکردنەوەی نیوەی وەرزی دەبێت.

3. ئەنجامی کۆتایی ساڵانەی قوتابی پێك دێت لە

ئەنجامی کۆتایی ساڵانە = کۆنمرەی وەرزی یەکەم + کۆنمرەی وەرزی دووەم

―――――――――――――

2

4. نزمترین نمرەی دەرچوون (50) نمرە دەبێت.

5. بەرزترین نمرەی دەرچوون (100) نمرە دەبێت.

بەندی 61

ئ- (1، 2، 3) سێ پۆلی یەکەمی قۆناغی بنەڕەتی :-

1- ئەنجامی کۆتایی لەم سێ پۆلەدا :

ئەنجامی کۆتایی=کۆی هەڵسەنگاندنەکانی وەرزی یەکەم+کۆی هەڵسەنگاندنەکانی وەرزی دووەم

―――――――――――――

2

2- لەهەر وەرزێکدا چوار هەڵسەنگاندنیان بۆ دەکرێت بە ڕێژەی 25٪ نمرە بۆ هەر هەڵسەنگاندنێك.

3 - ئەنجام بە (لاواز، پەسند، ناوەند، باش، زۆر باش، نایاب) دەدرێتەوە.

4 - دەرنەچوون و تاقیکردنەوەی نوسینەکی لەم سێ پۆلەدا نییە.

بەندی 62

تاقیکردنەوە گشتییەکان

یەکەم //بەفەرمانی وەزیری پەروەردە لیژنەیەك پێك دەهێنرێت بە سەرۆکایەتی بریکاری وەزارەت کە پێی دەگوترێت (لیژنەی بەردەوامی تاقیکردنەوە گشتییەکان) و دواتر بەناوی (لیژنەی بەردەوام)ەوە دەناسرێت.

دووەم // ئەندامانی لیژنەی بەردەوام لەو کەسانە دەستنیشان دەکرێن کە ناسراون بە دڵسۆزی و گیانی بەرپرسیارێتی و دەست پاکی و خاوەن ئەزموون لەبواری پەروەردەو فێرکردن، بەڕێوەبەری گشتی تاقیکردنەوەکانیش دەبێتە جێگری سەرۆکی لیژنە.

سێیەم//لیژنەی بەردەوام پێکەوە بەرپرسن لەبەڕێوەبردنی تاقیکردنەوە گشتییەکاندا و دانانی پرسیارەکان و پاراستنی نهێنیەکانی و دەرهێنانی ڕێنمایی تایبەت بە ڕێکخستنی و بەڕێوەچوونی راگەیاندنی ئەنجامەکانی وبەدواداچوونەوەیان، کارەکانی لیژنەی بەردەوام بەکاری بەدەرایی(استپنائی) دادەنرێت جیا لە کاری فەرمانبەری ئاسایی.

بەندی 63

وەزارەتی پەروەردە تاقیکردنەوەی نیشتمانی پۆلە جیاجیاکان ئەنجامدەدات جگە لە تاقیکردنەوەی نیشتمانی پۆلی پێنجەمی بنەڕەتی کەلە بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە لە قەزاکان ئەنجامدەدرێ.

بەندی 64

زمانی کوردی زمانی فەرمی خوێندنە لە گشت قوتابخانەکانی هەرێمی کوردستانی عێراقدا، هەردوو بابەتی زمانی عەرەبی و زمانی ئینگلیزی لە پاڵ زمانی کوردیدا دەخوێندرێت.

بەندی 65

ئەو قوتابی و قوتابخانانەی بە زمانی دیکە جگە لە کوردی و عەرەبی و ئینگلیزی دەخوێنن سەرەرای ئەو زمانانە تاقیکردنەوە لەو زمانەشدا دەکەن ئەگەر خۆیان بیانەوێت و وەزیری پەروەردە بڕیار دەدات بابەتی دیکە بخاتە سەر بابەتەکانی تاقیکردنەوە گشتییەکان.

بەندی 66

تاقیکردنەوە دەرەکییەکان لە قۆناغی بنەڕەتی بەپێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە دەبێت.

بەندی 67

(دەرچوون – مانەوە – کەوتن)

ئ- لە پۆلەکانی (4، 5، 6، 7، 8، 9)ی بنەڕەتی لە خولی یەکەمدا مانەوە لە دووبابەت و زیاتر بەماوە دادەنرێت و لە بابەتە ماوەکان لە خولی دووەم تاقیکردنەوە دەکاتەوە، ئەگەر ئەنجام لە خولی دووەمدا لەیەك بابەت مایەوە بە دەرچوو دادەندرێت و چ نمرەیەك وەربگیرێت لەو بابەتە، هەر ئەو نمرەیەی بۆ تۆمار دەکرێت.

ب- دەرچوو لە یەك بابەت بەپەڕینەوە دەبێت لە ساڵی دواتر لە خولی یەکەمدا لەو بابەتە نمرەی دەرچوون بەدەست بهێنێت وە بە پێچەوانەوە دەبێ لە خولی دووەمدا تاقیکردنەوە بکاتەوە، ئەگەر دەرچوونی بەدەست نەهێنا بە کەوتوو هەژمار دەکرێت.

پ- ئەگەر لە پۆلەکانی (7، 8، 9)ی بنەڕەتدا پێویستی بە چاککردنی تێکڕای بوو لەو یەك بابەتەی ماوتەوەو بە دەرچوو دانراوە بۆی هەیە لە خولی دووەمدا لەو بابەتە تاقیکردنەوە

بکاتەوە وە چ نمرەیەك وەربگرێت هەر ئەو نمرەیەی بۆ تۆمار دەکرێت بۆ ئەم مەبەستەش دوای وەرگرتنەوەی ئەنجام لە ماوەی پانزە رۆژدا داواکاری پێش کەش بە قوتابخانەکەی دەکات.

ت- نمرەی ئەو بابەتەی تێیدا ماوەتەوە و بە دەرچوو دانراوە، لەکاتی گواستنەوەیدا بۆ پارێزگاکانی ناو عیراق جگە لە هەرێم نمرەکەی بۆ دەکرێت بە (50) ی رێك.

ج- ئەنجامی تاقیکردنەوەی کۆتایی ساڵ بەهەردوو خولیەوە دەرچوون و دەرنەچوون دیاری دەکات.

بەندی 68

هەژمارکردنی کۆنمرەی پۆلی نۆیەم بەم شێوەیە دەبێت:-

ئـ- رێژەی (15٪) لە کۆی نمرەی بابەتەکانی پۆلی حەوتەم وەردەگیرێت.

ب- رێژەی (15٪) لە کۆی نمرەی بابەتەکانی پۆلی هەشتەم وەردەگیرێت.

پ- رێژەی (70٪) لە کۆی نمرەی بابەتەکانی پۆلی نۆیەم وەردەگیرێت.

ت- کۆی رێژەی نمرەی پۆلەکانی (حەوتەم و هەشتەم و نۆیەم) وەك ئەنجامێك بۆ وەرگرتن لە ئامادەیی ئەکادیمی و ئامادەیی پیشەیی و پەیمانگاکان پێشبرکێی لەسەر دەکرێت، ئەمەش بە پێی ئەو رێنمایانەی لە راپۆرتی (هەڵسەنگاندنی قوتابی)دا کە نمرەکانی هەر بابەتێکی تێدا دەست نیشانکراوە.

ج- ئەو قوتابخانانەی بابەتەکانی زمانی سریانی یان تورکمانیان تێدا دەخوێندرێت ئەو دووبابەتە لەگەڵ بابەتەکانی هەردوو برگەی (ئـ. ب. پ)ی سەرەوە هەژمار دەکرێت، لە سەر داوای قوتابخانەکەیان بۆ ئەم مەبەستەش رەچاوی دەرهێنانی رێژەکان دەکرێت.

بەندی 69

قوتابی بەدەرنەچوو دادەنرێت لەو ساڵەدا ئەگەر:-

1. نمرەی کۆتایی دوو وانە یان زیاتر لە خولی دووەمدا لە (50) کەمتر بوو.

2. لەخولی دووەمی تاقیکردنەوەکان ئامادەی تاقیکردنەوە نەبوو بەهەر هۆیەك بێت.

3. نمرەی ئەو وانەیەی کە بە پەڕینەوە بە دەرچوو دانراوە لەساڵی دوایداو لەخولی دووەمدا لە (50) نمرە کەمتر بوو .

بەندی 70

یەکەم: هەڵسەنگاندنەکان و تاقیکردنەوەکانی ناو پۆل لە لایەن مامۆستایانەوە ئەنجام دەدرێن.

دووەم: تاقیکردنەوەکان بە دوو خول ئەنجام دەدرێن و بە پێی رێنماییەکانی بەڕێوەبەرایەتی گشتی تاقیکردنەوەکان دەبێت.

سێیەم: لە پێناوی زوو هەستکردن بە ئاستی تێگەیشتنی قوتابییان تاقیکردنەوەی نیشتمانی ئەنجام دەدرێت بە پێی ڕێنماییەکانی بەڕێوەبەرایەتی گشتی تاقیکردنەوەکان.

چوارەم: هەر ڕۆژێکی تاقیکردنەوەکان بەر پشووی فەرمی بکەوێت ئەوا تاقیکردنەوەکەی ئەو ڕۆژە دەچێتە ڕۆژی دواتر و بە هەمان زنجیرەی خشتەی تاقیکردنەوەکان.

پێنجەم: وەزیری پەروەردە یا هەر کەسێك دەسەڵاتەکانی ئەوی پێ ببەخشرێت بۆی هەیە کاتی ئەو تاقیکردنەوانە بگۆڕن.

بەندی 71

یەکەم: تاقیکردنەوە پۆلەکیەکانی قۆناغی بنەڕەتی بە نوسین و زارەکی دەبێت لە هەموو بابەتەکاندا وە بە پێی ڕێنماییەکانی بەڕێوەبەرایەتی گشتی تاقیکردنەوەکان بە راوێژ لەگەڵ بەڕێوەبەرایەتی گشتی پرۆگرامەکان دەبێت.

دووەم: تاقیکردنەوەی وانەکانی وەرزش، وێنەکێشان، سرود و مۆسیقا و وانە هاوشێوەکان بە شێوەی کردارەکی دەبێت.

سێیەم: تاقیکردنەوەکانی کاری دەستی لە پۆلەکانی (7 ، 8) 60٪ بە نوسین و 40٪ کردارەکی دەبێت.

بەندی 72

هیچ قوتابییەك بە بێ پاساوێکی رەوا بۆی نییە لە تاقیکردنەوەکانی رۆژانە و مانگانە ئامادە نەبێت.

ئ. پەسەند کردنی ئەو پاساوانەی پەیوەندییان بە هەڵسەنگاندن و تاقیکردنەوەکانی رۆژانەوە هەیە لە لایەن مامۆستای بابەتەوە بڕیاری لە سەر دەدرێت.

ب. پەسەند کردنی ئەو پاساوانەی پەیوەندییان بە تاقیکردنەوەی هەڵسەنگاندن و نیوەی وەرزەوە هەیە لە لایەن بەڕێوەبەر و مامۆستای بابەت بڕیاری بۆ دەدرێت.

پ. قوتابی ئەگەر نەخۆش بوو بە پێی ڕێنماییەکانی بەڕێوەبەرایەتی گشتی تاقیکردنەوەکان و را پۆرتی لیژنەی پزیشکی تایبەت تاقیکردنەوەی هەڵسەنگاندنی بۆ دووبارە دەبێتەوە لە خولی دووەمدا.

ت. لە خولی دووەمی تاقیکردنەوەکاندا رەچاوی را پۆرتی پزیشکی و بەڵگەی نەهاتنی قوتابی ناکرێت بە پێچەوانەوە بە دەرنەچوو هەژماردەکرێت.

بەندی 73

یەکەم: ئەو قوتابییانەی دوو ساڵ لە سەر یەك لە پۆلێکدا دەرناچن مافی دەوامیان لە قوتابخانەی رۆژ نامێنێت،دەتوانن ساڵی سێیەم لە هەمان پۆلدا لە خوێندنی ئێواران درێژە بە

خوێندن بدەن وەیان بە شێوەی دەرەکی بە ڕێگای تاقیکردنەوە بەراییەکان بەشداری لە تاقیکردنەوە گشتییەکاندا بکات بە پێی ئەو ڕێنماییانەی وەزارەت دەری دەکات.
دووەم : هەموو ئەو قوتابیانەی مەرجی دیاریکراویان تێدایە و ناچنە خولی دووەمی تاقیکردنەوەکان، بە پێی ڕێنماییەکان ئەو ساڵەی بۆ دەکرێت بە ساڵی نەکەوتن.

بەندی 74
دەکرێ هەندێ ڕێنمایی و ڕوونکردنەوە بۆ ئاسانکاری جێبەجێکردنی بەندەکانی ئەم سیستەمە دەربکرێن.
بەندی 75
هەموو ئەو ڕێنماییانەی پێشتر کاریان پێکراوە و پێچەوانەی ئەم سیستەمەن لەگەڵ ڕاگەیاندنی ئەم سیستەمە نوێیە هەڵدەوەشێتەوە و کاریان پێ ناکرێت.

نێچیرڤان بارزانی
سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران
2009/1/21

سیستەمی خوێندنگە ئامادەییەکان
2009

دەروازەی یەك

بنەما گشتییەکان و زانست

بەندی 1

خوێندنی ئامادەیی هەوڵدەدات لە پێناو ئەوەی هەموو ئەو خوێندکارانەی خوێندنی بنەڕەتییان تەواو کردووە بتوانن خوێندنی ئامادەییش تەواو بکەن و لەم قۆناغەدا پەرە بە توانا هزری و ڕۆشنبیری و جەستەییەکانی خۆیان بدەن. هەروەها گەشە بە زانیارییەکانی خۆیان بدەن بۆ ئەوەی بتوانن ئاستێکی بالآتریان لە بواری زمان و هزر و کولتور و زانست و تەکنەلۆژیا و کۆمپیوتەر و ماتماتیك و کۆمەڵناسی و جوگرافیا و مێژوو... هتد هەبێت و بتوانن لە ژیانی ڕۆژانەی خۆیاندا سود لە سەرجەم ئەو زانستانە وەربگرن و هاوکێشە ئاسۆیی و ستونییەکانی نێوان ئەو لقانە بدۆزنەوە. بە هەمان شێوە خوێندنی ئامادەیی کار دەکات بۆ ئەوەی خوێندکاران بتوانن ببنە خاوەن ئەزموونێکی باش کە یارمەتییان بدات بۆ ئەوەی لە بواری کارکردندا سەرکەوتووبن. خوێندنی ئامادەیی خوێندکاران بۆ خوێندن لە زانکۆ و پەیمانگە ئامادە دەکات و بواری بیرکردنەوەیان لە بەرامبەر بیری هاوچەرخ زیاتر دەکات و هەوڵ دەدات بۆ ئەوەی هەستی نیشتمانپەروەریان بەهێزتر بکات و فێری چۆنێتی بونیادنانی وڵاتەکەیان بکات. لە هەمان کاتدا هەوڵ دەدات بۆ ئەوەی سەرجەم خوێندکاران ئاشنای بنەما نێو دەوڵەتییەکانی مافەکانی مرۆڤ و پاراستنی ژینگە بن. لە ڕێگەی تاقیکردنەوە و لێکۆڵینەوەی زانستییەوە خوێندنی ئامادەیی کار دەکات بۆ بەرجەستەکردنی زانستەکان لەگەڵ فەرامۆش نەکردنی لایەنی پەروەردەیی.

بەندی 2

سیستەمی پەروەردەی نوێ هەوڵدەدات بۆ پەروەردەکردنی نەوەیەکی بڕوا بەخۆ بوو، دیموکرات، دڵسۆز بۆ گەل و نیشتمان و دەروون تەندروست. پڕەنسیپە دیموکراتییەکانی ناو خوێندنگە و توانای تاکە کەس لەنێو پۆلدا لەبەر چاو دەگرێت، بە شێوەیەك کە خوێندن و وانە وتنەوە لە پۆلدا بە پێی ئەو توانایانە ڕێکبخرێت بۆ ئەوەی نەوەکانی کوردستان ئەو ساڵانەی تەمەنیان

به سوودترین شێوه بەکار بهێنن.

بەندی 3

لە سیستەمی نوێی فێرکاریدا کچ و کوڕ یەکسانن لە هەموو ماف و ئەرکێکدا. هیچ جۆرە سەرکوتکردن و سزایەکی جەستەیی خوێندکار، فیزیکی یا دەروونی، لە ناو سیستەمی فێرکاری کوردستاندا ڕێگەی پێنادرێت و لە کاتی سەرهەڵدانیدا خوێندنگە لە بنبڕکردنی بەرپرسیارە. خوێندکار تەوەری سەرەکی دەبێت، هەموو سیستەمەکە لە پێناو گەیاندنی بەها بەرزەکان و زانست بە خوێندکار کار دەکات.

بەندی 4

خوێندن بریتییە لە بەرهەمهێنانەوەی زانست و خوێندنەوەی ڕەخنەگرانەی دەقەکان، ئەرکی خوێندنگە پەروەردەکردن و ئامادەکردنی خوێندکارە بۆ ژیانی گەورەساڵی، بۆ ئەوەی بە شێوەیەکی سەربەست لە ژێر بەرپرسیاریدا بەشداری کاریگەر لە ژیانی کۆمەڵدا بکات.خوێندنگە دەرگای بیرکردنەوە، داهێنان و دەستپێشخەری بۆ خوێندکار ئاوەلا دەکات و بواری ژیانێکی سەربەخۆی بۆ دەڕەخسێنێت.

بەندی 5

قۆناغی ئامادەیی بریتییە لە 3 ساڵی خوێندن کە بە پۆلی دە، یازدە، دوازدە دەناسرێن.

بەندی 6

بە پێی بنەماکانی ئەم سیستەمە هەموو خوێندکارێك بۆی هەیە بە پێی نمرەی ڕێژەی دەرچوونی لە قۆناغی بنەڕەتییدا لەم قۆناغەدا بخوێنێت.

بەندی 7

وەزارەتی پەروەردە بەرپرسیارە بەرامبەر بە داڕشتنی سیاسەتی فێرکاری و پەروەردەیی خوێندنی ئامادەیی. ئەم سیاسەتە دەبێ ئاما نجەکانی پلانی گەشەسەندنی نیشتمانی کوردستان بپێکێت و هەوڵ بۆ دانانی پلانی تۆکمەتر بدات بۆ ئەوەی ناوەندەکانی خوێندن بەو پلانەوە ببەستێتەوە. هەروەها بەرپرسیارە بەرامبەر بە دانانی پرۆگرامەکان و پەڕتووکە هاوکارەکان و گەشەسەندنی شێوازەکانی وانە وتنەوە و دابینکردنی کەرەستەکانی فێربوون و ڕێکخستنی چالاکییە فێرکاری و پەروەردەییەکان و تاقیکردنەوەکان. هەروەها دانانی هەموو ئەو پلانانەی بۆ گەشەسەندنی پرۆسەی فێرکاری پێویستن.

بەندی 8

یەکەم/ لە کردنەوەی خوێندنگە ئامادەییەکاندا دەبێ ئەم دوو خاڵە ڕەچاو بکرێن:

ئ. ڕەخساندنی هەلی خوێندن بۆ هەموو تاکەکان بە پێی ڕێژەی دەرچوونی لە قۆناغی

بنەڕەتییدا.

ب. باش بەکارهێنانی توانای مامۆستایان و کەرەستە فێرکارییەکان و تێچوونە مادییەکان.

دووەم/ لە کاتی پێویستدا خوێندنگەی ئامادەیی ئەکادیمی ئێواران دەکرێتەوە.

بەندی 9

وەزارەتی پەروەردە بۆی هەیە هەندێ خوێندنگەی ئامادەیی هەڵبژێرێت بە مەبەستی ئەوەی هەندێ تاقیکردنەوەی تایبەتی تێدا ئەنجام بدات. دەکرێ لەم جۆرە خوێندنگەیانەدا پەڕتووکی تایبەت و شێوازی فێرکاری و تاقیکردنەوەی تایبەتیش بەکار بهێنرێن، بە مەرجێك سەرجەم ئەم گۆڕانکارییانە کار لە ئامانجەکانی خوێندنی ئامادەیی نەکەن و لە پرۆگرامی خوێندنی هەرێمی کوردستان دەرنەچێت.

بەندی 10

تاقیکردنەوەکان پێوەری کۆنترۆڵکردن نین، بەڵکو یەکێکن لە پێوەرەکانی هەڵسەنگاندن و بەدواداچوون لە پێناو گەیاندنی خوێندکار بە ئامانجەکانی.

بەندی 11

جۆرەکانی خوێندنی ئامادەیی بریتین لەمانەی خوارەوە:

یەکەم // ئامادەییە ئەکادیمییەکان (زانستی، وێژەیی)

دووەم // ئامادەییە پیشەییەکان (پیشەسازی، کشتوکاڵ، بازرگانی)

سێیەم // هەر لقێکی دیکە کە پێویست بێت بکرێتەوە.

بەندی 12

لە کاتی دامەزراندنی مامۆستا و یاریدەدەرو بەڕێوەبەری خوێندنگە ئامادەییەکاندا دەبێ ڕەچاوی ئەم خاڵانەی خوارەوە بکرێت :

یەکەم // دەبێ مامۆستاکان خاوەنی بڕوانامەی بەکالۆریۆس یا بالاٌتر بن.

دووەم // دەبێ یاریدەدەری بەڕێوەبەر لە بواری وانە وتنەوەدا شارەزایی هەبێت و زیاتر لە 3 ساڵ ئەزمونی کاری مامۆستایی هەبێت کە لەو ماوەیەدا بەهرە و توانای زانستی و فێرکاری و پەروەردەیی و ڕێکخستن و کارگێڕی خۆی نیشان دابێت.

سێیەم // ئ. بەڕێوەبەر دەبێ لە ناو پارێزگا 5 ساڵ یان زیاتر و لە ناو قەزا و ناحیە و کۆمەڵگاکانیش 3 ساڵ خزمەتی وانە وتنەوەی هەبێت کە لەو ماوەیەدا بەهرە و توانای زانستی و فێرکاری و پەروەردەیی خۆی نیشان دابێت. وا باشترە کاری یاریدەدەری بەڕێوەبەری کردبێت.

ب. لە کاتی زۆر پێویستدا دەکرێت لە شوێنە دوورە دەستەکاندا بەڕێوەبەر دابنرێت بە شێوەی (دانانی کاتی) بەبێ ڕەچاوکردنی ماوەی ڕاژەکەی.

چوارەم // دەبێ خاوەن بەهرە و کەسایەتییەکی بەهێز و ناوبانگێکی باشی هەبێت و باوەڕی بە بنەماکانی دیموکراسیەت و مافی مرۆڤ و کۆمەڵگای مەدەنی هەبێت و هیچ جۆرە سزایەکی لە ئەنجامی دادگایی و لێکۆڵینەوەی پەروەردەیی ئاراستە نەکرا بێت.

پێنجەم // دوای هەبوونی ئەو مەرج و پێوەرانەی لە سەرەوە ئاماژەیان بۆ کراوە، مامۆستای پاڵێوراو بە ئەنجامدانی دوو تاقیکردنەوەی نووسینەکی (تحریری) و چاوپێکەوتن (مقابلە) و دەرچوونی بە پلەی (60٪) و زیاتر پلەی بەڕێوەبەری پێدەدرێ.

بەندی 13

دەستەی مامۆستایان لە بەڕێوەبەری خوێندنگە و یاریدەدەرەکان و مامۆستاکان پێك دێت کە لە نێو خۆیاندا ئەنجوومەنی مامۆستایان پێکدەهێنن. سەرجەم ئەم لایەنانە کار دەکەن بۆ ئەوەی تەواوی کارە فێرکاری و پەروەردەیی و کارگێڕی و کۆمەڵایەتییەکانی خوێندنگە ڕاپەڕێنن و بەدواداچوون بۆ خوێندکاران بکەن و دەرفەتی جۆراوجۆری زانستی و فێرکاری و پەروەردەییان لە بەردەمدا بڕەخسێنن بۆ ئەوەی بە پێی پێویست گەشە بکەن.

دەروازەی دوو
وەرگرتنی خوێندکاران

بەندی 14

یەکەم // هەر قوتابییەك قوتابخانەی بنەڕەتی یا قوتابخانەیەکی هاوتای تەواو کردبێت بە پێی ڕێژەی دەرچوونی دیاریکراو بۆی هەیە دوای پێشکەشکردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە، لە خوێندنگە ئامادەییەکان دەست بە خوێندن بکات.

ئ. بڕوانامەی قوتابخانەی بنەڕەتی پەسندکراو یا هەر قوتابخانەیەکی هاوتای دیکە پاش ئەوەی لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی گشتی تاقیکردنەوەکانی وەزارەتی پەروەردەوە هەڵسەنگاندنی بۆ دەکرێت.

ب. فۆرمی وەرگرتن کە تیایدا هەموو ئەو زانیاریانەی تێدابێت کە لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەوە دەست نیشانکراون و بۆ نموونە ناو و ناونیشان و شوێن و ساڵی لە دایکبوون و وێنەیەکی نوێ.

پ. ناسنامەی باری کەسێتی

ت. گەواهینامەی لەش ساغی لە نەخۆشییە درمییەکان کە لە لایەن لیژنەی پزیشکی خوێندنگەکانەوە (گبابە الصحە المدرسیە) یا لە هەر لایەکی پزیشکی فەرمییەوە دەرچووبێت و بیسەلمێنێت کە ئەو خوێندکارە تەندروستە.

دووەم // هەر خوێندکارێك دوای وەرگرتنی لە خوێندنگە ماوەی (30) رۆژ زیاتر دەوام نەکات بە وازلێهێنراو دادەنرێت لە خوێندنگە، بەڵام ئەو ساڵەی بە کەوتن بۆ هەژمار ناکرێت و لە تۆمارەکانی خوێندنگەدا ئاماژەی پێ دەکرێت.

سێیەم // ئەو خوێندکارانەی تەمەنی (21) ساڵیان تێپەڕ کردووە، یا لە 12/31 دا ئەو تەمەنە تێپەر دەکەن، لە پۆلی دەیەمی خوێندنگەکانی رۆژ وەرناگیرێن.

چوارەم // هەر خوێندکارێك تەمەنی لە(24)ساڵ تێپەڕی کرد مافی دەوامکردنی نامێنێت لە ئامادەییەکانی ڕۆژدا.

پێنجەم // گواستنەوەی خوێندکاران لە ناو هەرێمی کوردستان بە پێی ڕێنماییەکان دەبێت.

شەشەم // ئەو خوێندکارانەی لە دەرەوەی وڵاتەوە دەگەڕێنەوە هەرێمی کوردستان پاش

هەڵسەنگاندنی بڕوانامەکانیان و بەرابەرکردنی لە لایەن لیژنەیەکی تایبەتی وەزارەتی پەروەردەوە ئینجا لە خوێندنگەکاندا وەردەگیرێن.

حەوتەم // دەکرێ خوێندکاران لە پۆلی (10) خۆیان بۆ بەشێك یا لقێکی دیکە بگوێزنەوە، بەلاّم ئەم کارە دەبێ بە ڕەزامەندی ئەنجوومەنی مامۆستایان بێت و بەر لە 10/15 پەسەند بکرێت.

هەشتەم // ئەو خوێندکارانەی وەك لە خاڵی سێیەمی ئەم بەندەدا ئاماژەی بۆ کراوە، تەمەنی یاساییان بەسەر چووە دەبێت لە خوێندنگەکانی ئێوارانداا (ئەگەر هەبن) درێژە بە خوێندن بدەن یان بەشێوەی دەرەکی تاقیکردنەوەکان ئەنجام بدەن.

بەندی 15

یەکەم // دەستەی کارگێڕی بەرپرسن لە پەیوەندیکردن بە خوێندنگە نزیکەکانەوە بۆ خەملاّندنی ژمارەی ئەو خوێندکارانەی خوێندنی بنەڕەتی تەواو دەکەن و لە خوێندنگەکەیان دەست بە خوێندن دەکەن. بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە بە مەبەستی دابینکردنی پێداویستیەکان لەو ژمارە خەملێندراوە ئاگادار دەکرێتەوە.

دووەم // کارگێڕی خوێندنگە لە 7/1 تا 9/15 دەست دەکات بە ڕێکخستنی کاروباری تۆمارکردنی ناوی ئەو خوێندکارانەی بڕیار وایە لە پۆلی (10) دەست بە خوێندن بکەن.

دەروازەی سێ

کاتی خوێندن و پشووەکان

بەندی 16

یەکەم // سالی خوێندن بۆ خوێندکاران بریتییە لە 9 مانگ و لە سەرەتای هەفتەی سێیەمی مانگی ئەیلولی (سێبتەمبەر) هەموو ساڵێکدا دەست پێدەکات. هەر کات خوێندنگەکان لەبەر هەر هۆیەك نەیانتوانی لەو ماوەیەدا دەست پێبکەن ئەوە دەبێ لە کاتێکی دیکەدا قەرەبووی ئەو ڕۆژانە بکەنەوە کە خوێندکاران لە دەستیان چووە بۆ ئەوەی بتوانن ماوەی یاسایی خۆیان پڕبکەنەوە تاکو پڕۆگرامی خوێندنی تێدا تەواو بکرێت.

دووەم // دەستەی مامۆستایان لە 9/1 ی هەموو ساڵێکدا بە مەبەستی پلان داڕشتنی پڕۆسەی فێرکاری و پەروەردەیی و سەرجەم چالاکی و کارەکانی دیکەی خوێندنگە دەست بە کارەکانی خۆی دەکات.

سێیەم // سەرجەم خوێندنگە ئامادەییەکان لەم کاتانەدا پشوویان دەبێت:

ئ. پشووی وەرزی یەکەم :25 /12 تا 1/2.

ب. پشووی وەرزی دووەم : 11 /3 تا 24 /3.

پ. پشووی هاوین بۆ خوێندکاران : لە دوای کۆتایی تاقیکردنەوەکانی کۆتایی ساڵەوە تا 9/14 ی هەمان ساڵ درێژەی دەبێت. ئەو خوێندکارانەی بەشداری تاقیکردنەوەکانی خولی دووەم دەکەن لە ماوەی تاقیکردنەوەکاندا پشوویان نابێت.

ت. ڕۆژانی پشووی فەرمی.

چوارەم // پشووی هاوین بۆ مامۆستایان 7/1 تا 31 / 8 درێژەی دەبێت بە لەبەرچاوگرتنی بەرژەوەندی تاقیکردنەوە گشتییەکان.

پێنجەم // کاتی دەوامی دەستەی کارگێڕی خوێندنگە و فەرمانبەر و کارگوزار و کرێکارەکانی بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە ڕێك دەخرێن.

شەشەم // دەوامی ڕۆژانە لە خوێندنگە ئامادەییەکاندا بە تەواوییە،کە ڕەچاوی بەدیهێنانی پلانی خوێندنی تێدا دەکرێ.

بەندی 17

یەکەم // دەستەی مامۆستایان کار بۆ ئەوە دەکات هەموو خوێندکاران بە بەردەوامی لە

خوێندنگە ئامادەبن و خوێندنی ئامادەیی تەواو بکەن. لە کاتی دابڕانیشیاندا ئەم دەستەیە لەگەڵ خودی خوێندکاران و دایبابەکانیشدا دانیشتن و گفتوگۆ ساز دەکەن بە مەبەستی ئەوەی خوێندکاران لە پرۆسەی خوێندن دوا نەکەون. لەم بوارەشدا تەواوی یاسا و ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە سەبارەت بە خوێندنی ئامادەیی ڕەچاو دەکرێن.

دووەم// لە کاتی دابڕانی خوێندکاراندا (بەبێ هۆکاری شیاو) دەستەی ناوبراو ئەم ڕێوشوێنانە دەگرێتە بەر:

ئـ. ئاگادارکردنەوەی دایبابەکان ئەگەر دابڕانی خوێندکار یەك هەفتەی خایاند.

ب. بانگکردنی دایبابەکان بۆ خوێندنگە ئەگەر دابڕانی خوێندکار دوو هەفتەی خایاند.

دەروازەی چوار
دەستەی فێرکاری

بەندی 18

دەستەی مامۆستایان کار بۆ ڕاپەڕاندنی پرۆسەی فێرکاری و پەروەردەیی دەکات کە لەم سیستەمەدا ئاماژەیان بۆ کراوە. هەروەها کار بۆ ڕاپەڕاندنی هەموو ئەو ئەرکانە دەکات کە لە لایەن ئەنجوومەنی مامۆستایانەوە پێی ڕاسپێردراوە. بۆ ڕاپەڕاندنی ئەم کارانەش لەگەڵ سەرپەرشتیارانی پسپۆڕی و پەروەردەییدا هاوکار دەبێت، جا چ لە کاتی سەردانی خوێندنگەکاندا بێت یا لە کاتی کۆڕ و کۆبوونەوە و خولەکاندا بێت. بە هەمان شێوەش سود لە سەرجەم ئەو بەرنامە و ڕێنمایی و خولانەش دەبینێت کە وەزارەتی پەروەردە بۆ ڕاهێنانی مامۆستایان سازیان دەکات.

بەندی 19

دەستەی مامۆستایان کار دەکات بۆ نیشاندانی گیانی هاوکاری و هاوتەبایی و دڵفراوانی و ڕێزگرتنی بەرامبەر چ لە نێوان ئەندامانی خۆیاندا و چ لەگەڵ خوێندکاران و دایبابەکانیشدا بەو شێوەیەی کە سەرەتاکانی کاری فێرکاری و پەروەردەیی بە پێویستی دەزانن. بەشداریکردنی چالاکانەی ئەوان لە یەکێتیی مامۆستایاندا دەبێتە هۆی پتەوکردنی کاری یەکێتیەکە و گەشەسەندنی پرۆسەی فێرکاری و پەروەردەیی.

بەندی 20

هەموو مامۆستایەك دەبێ پلانێکی ساڵانە بۆ هەر وانەیەك دابڕێژێت کە دەیڵێتەوە. لەو پلانانەدا دەبێ بە شێوەیەکی ورد ئاماژە بۆ بابەتەکان و شێوازەکانی پیادەکردن و هەڵسەنگاندن و چالاکییە پەیوەستەکانی دیکە بکات و بەر لە دەستپێکردنی خوێندن پێشکەش بە بەڕێوەبەر بکرێت.

بەندی 21

لە سەر هەموو مامۆستایەك پێویستە بە شێوەیەکی باش خۆی بۆ وانە وتنەوە ئامادە بکات و زۆرترین هۆیەکانی فێرکردن بەکار بهێنێت و پلانێك بۆ شێوازەکانی هەڵسەنگاندنی کاری خوێندکاران دابڕێژێت. لە هەموو ئەم پرۆسەیەشدا مامۆستا دەبێ لە بەرژەوەندی خوێندکارەوە بڕوانێتە شتەکان و بەو شێوەیە وانەکانی خۆی بڵێتەوە کە گەورەترین بەهای بۆ خوێندکارەکانی

تێدابێت.

بەندی 22

لە سەر هەموو مامۆستایەك پێویستە كار بۆ ئەوە بكات كە ئامادەبوون لە خوێندنگە و پۆلەكاندا بە باشی بەڕێوە بچێت و هەرگیز پۆل و خوێندنگە لە بەر كاری تایبەتی خۆی بەجێ نەهێڵێت. هەروەها دەبێ بەشداری لە سەرجەم ئەو چالاكییانەشدا بكات كە لە دەرەوەی پۆل ئەنجام دەدرێن بۆ نموونە كۆبوونەوەی ئەنجوومەنی مامۆستایان و ئەنجوومەنی مامۆستایان و دایبابەكان.

بەندی 23

ئەركی هەموو مامۆستا و بەڕێوەبەر و یاریدەدەری بەڕێوەبەرەكانە كە بەشداری لە خولەكانی وەزارەتی پەروەردە و دەزگا فێركاری و پەروەردەییەكانی دیكەدا بكەن لە پێناوی پەرەپێدان و تۆكمەتركردنی تواناكانیان بۆ ئەوەی بە شێوەیەكی باشتر بتوانن كارەكانی خۆیان ئەنجام بدەن و شارەزای شێواز و پرۆگرامە زانستییە نوێكانیش بن.

بەندی 24

یەكەم // بەڕێوەبەری خوێندنگە هەفتانە دەبێت 5 بەشە وانەو یاریدەدەری بەڕێوەبەریش هەفتانە 10 بەشە وانە بڵێتەوە.

دووەم // هەموو مامۆستایەكی هەڵگری بڕوانامەی بەكالۆریۆس هەفتانە 22 بەشە وانە و ماجستێر 14 بەشەوانە و دكتۆرا 10 بەشەوانەی دەبێت. ئەگەر مامۆستا لە خوێندنگەكەی خۆیدا لەو ژمارەیە كەمتری هەبوو ئەوە بۆ پڕكردنەوەی ئەو بەشە وانانە دەبێ لە خوێندنگەیەكی نزیك بەشە وانەكەی تەواو بكات یان بابەتی نزیك لە پسپۆڕیەكەی خۆی بڵێتەوە.

سێیەم // لە كاتی ئامادە نەبوونی مامۆستایەكی دیاریكراو بەڕێوەبەری خوێندنگە بۆی هەیە یەكێك لە مامۆستاكانی دیكە یا یاریدەدەرەكانی خۆی بۆ پڕكردنەوەی وانەكان لە بری ئەو مامۆستایە ڕاسپێرێت. هەر كات ئەو مامۆستایە زیاتر لە هەفتەیەك لە خوێندنگە ئامادە نەبوو ئەوە دەبێت مامۆستایەكی دیكەی پسپۆڕ شوێنی بگرێتەوە.

چوارەم // هەر مامۆستایەك تەمەنی بگاتە 50 ساڵ دوو (2) بەشە وانەی كەم دەبێتەوە.

پێنجەم // هەر مامۆستایەك زیاتر لە بەشە وانەكانی خۆی بڵێتەوە، بە وانەبێژی (المحاضره) بۆی هەژمار دەكرێت و بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەش بە پێی ڕێنمایی كرێی ئەم بەشە وانە

زیادانەی بۆ خەرج دەکات.

بەندی 25

یەکەم // بۆ هەر خوێندنگەیەکی ئامادەیی کە ژمارەی خوێندکارەکانی بگاتە 150 خوێندکار یەك یاریدەدەری بەڕێوەبەری بۆ دادەمەزرێت. بۆ زیادبوونی هەر 200 خوێندکاری دیکەش لە سەر 150 یەکە یاریدەدەریکی دیکە دادەمەزرێت،ئەگەر خوێندنگەکە دوو دەوام بێت لە سەر خۆی و ژمارەی خوێندکارانیشی زیاتر لە 600 خوێندکار بێت ئەو کاتە یاریدەدەری چوارەمی بۆ دادەمەزرێت، لە چوار یاریدەدەر زیاتر بۆ هیچ خوێندنگایەك دانامەزرێت مەگەر سێ دەوام بێت لەسەر خۆی و ژمارەی خوێندکارانی زیاتر لە (1000) خوێندکار بێت.

دووەم // دەبێ یاریدەدەری بەڕێوەبەر لە جێبەجێکردنی کارە کارگێڕییەکانی خوێندنگەدا هاوکاری بەڕێوەبەر بکات و بە شێوەیەکی گشتی لەگەڵ بەڕێوەبەردا بەرپرسیارە بەرامبەر بەو کارانەی پێی سپێردراون.

سێیەم // بە پێی پێویست هەندێ فەرمانبەر و پاسەوان و کارگوزار بۆ هەر خوێندنگەیەکی ئامادەیی دادەمەزرێن بە مەرجێك ژمارەیان لەگەڵ رێژەی خوێندکاران و ئەندامانی دەستەی مامۆستایان گونجاو بێت. کار و ئەرکەکانی ئەو کەسانەش بە پێی رێنمایی تایبەت دیاری دەکرێن.

چوارەم // بەڕێوەبەری خوێندنگە دەبێ لەم کاتانەی خوارەوە یاریدەدەرەکەی یا یەکێك لە مامۆستاکان (ئەگەر یاریدەدەری نەبوو) لە شوێنی خۆی دابنێت:

ئـ. لە کاتی پشووی هاوین و کاتی نەخۆشی یان مۆڵەتی تایبەت.

ب. ئەگەر بیەوێت لە کاتی دەوامی ئاساییدا خوێندنگە بە کارێکی فەرمی بەجێ بهێڵێت. ئەم کارە دەبێ لە تۆمارێکی تایبەتدا تۆمار بکرێت.

بەندی 26

بەڕێوەبەری خوێندنگە بەرپرسە بەرامبەر بە رێکخستن و را پەڕاندنی کارەکانی خوێندنگە کە بە پێی ئەم سیستەمە و رێسا و رێنماییەکانی دیکەی وەزارەتی پەروەردە رێك دەخرێن. بە هەمان شێوە بەڕێوەبەر بەرپرسە بەرامبەر هەموو رێسا و رێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە کە بە تەواوی بەلایەنە پەیوەندارەکان رابگەیەنێت و سەرپەرشتی راپەڕاندنیان بکات و کاریان پێبکات. لەم پێناوەشدا بەڕێوەبەر دەبێ ئەم کارانە ئە نجام بدات:

یەکەم // رێکخستنی دەوام

بەڕێوەبەر نموونەی کەسێکی دڵسۆزە بۆ کارەکەی، بۆیە دەبێ لە کاتی دەوامی فەرمیدا هەمیشە لە سەر کار ئامادە بێت. هەروەها دەبێ چاودێری دەوامی مامۆستایان و خوێندکاران و کارمەندان و کارگوزارەکانی دیکەی ناو خوێندنگەش بکات و لە هۆکارەکانی ئامادە نەبوونیان بکۆڵێتەوە و بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە لە ئامادە نەبوونیان ئاگادار بکاتەوە.

دووەم // سەرپەرشتیکردنی خوێندنگە

بەڕێوەبەر دەبێ چاودێری پاك و خاوێنی خوێندنگە بکات و ئاگاداری هەموو بەشەکان و پۆلەکان و ئەو شتانە بێت کە لە خوێندنگەدا هەیە. بە هەمان شێوە دەبێ لایەنە بەرپرسەکان لە شوێنە خراپ و داڕماوەکان ئاگادار بکاتەوە و هەوڵ بۆ نۆژەنکردنەوەیان بدات. بە هەمان شێوە دەبێ زانیاری تەواوی لە سەر هەموو لایەنەکانی خوێندنگە کە هەبێت و ساڵانە ڕاپۆرتێك لەو بارەیەوە ئامادە بکات.

سێیەم // سەرپەرشتیکردنی دەستەی مامۆستایان

ئ. لە پێناو گەشەسەندنی پرۆسەی فێرکاری و پەروەردەیی بەڕێوەبەر دەبێ یارمەتی مامۆستایان بدات.

ب. بەڕێوەبەر دەبێ بەشە وانەکان و پۆلەکان بە پێی توانا و لێهاتوویی و پسپۆڕی بە سەر مامۆستایاندا دابەش بکات بە مەرجێك ڕەچاوی بەرژەوەندی خوێندنگە و خوێندکاران بکات. دەبێ ئەم کارە لە هەفتەی یەکەمی مانگی ئەیلولدا (سێپتەمبەر) ئەنجام بدرێت.

پ. بەڕێوەبەر دەبێ خشتەی وانەکان و خشتەی دابەشکردنی بەشە وانەکان بە سەر مامۆستایان دابەش بکات و وێنەیەکی بۆ بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە ڕەوانە بکات. بە هەمان شێوە بەڕێوەبەر دەبێ هەموو جۆرە بەرنامە و خشتەیەکی دیکە ئامادە بکات کە خوێندنگە پێویستی پێیەتی یا بڕیار و ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە و بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردە بە پێویستی دەزانن کە هەبێت.

ت. بەڕێوەبەر دەبێ سەرپەرشتی دانانی خشتەی وانەکان و خشتەی ناوی خوێندکاران بکات.

ج. بەڕێوەبەردەبێ چاودێری پیادەکردنی پرۆگرامەکان و کارکردن بە بڕیار و ڕێنماییەکان بکات.

چ. بەڕێوەبەر دەبێ سەردانی مامۆستایان لە پۆلەکان بکات و لە پلانەکانی خوێندن ئاگادار بێت.

ح. بەڕێوەبەر دەبێ هاوکاری سەرپەرشتیارە پەروەردەییە پسپۆڕەکان بکات و ئاماری تایبەت بە خوێندنگە و دەستەی مامۆستایان بخاتە بەردەستیان.

چوارەم // سەرپەرشتیکردنی تاقیکردنەوەکان

ئ. دەبێ بەڕێوەبەر سەرۆکایەتی لیژنەی تاقیکردنەوەکان بکات و سەرپەرشتی راپەڕاندنی سەرجەم تاقیکردنەوەکان بکات .

ب. دەبێ بەڕێوەبەر چاودێری شێوازەکانی هەڵسەنگاندنی خوێندکاران لە لایەن مامۆستایانەوە بکات و هەوڵ بۆ باشترکردنی ئەو شێوازانە بدات.

پ. دەبێ بەڕێوەبەر بەر لە ماوەیەك سەرجەم مامۆستایان و خوێندکاران لە کاتی دەستپێکردنی تاقیکردنەوەکانی وەرزی و هەردوو خولی کۆتایی ساڵ ئاگادار بکاتەوە.

ت. دەبێ بەڕێوەبەر نمرەی وەرزی و کۆششی سالانە (معدل السعی السنوی) و ئەنجامی تاقیکردنەوەکانی کۆتایی ساڵ (بە هەردوو خولەکەیەوە) لە کاتی خۆیدا رابگەیەنێت و خوێندکاران و داییابەکانیش بە شێوەی نووسراو لەو ئەنجامانە ئاگادار بکاتەوە لەگەڵ رەچاوکردنی بەندی (26) ی ئەم سیستەمە.

پێنجەم // راپۆرتەکان

بەڕێوەبەر دەبێ لە کۆتایی ساڵدا ئەم راپۆرتانەی خوارەوە رەوانەی بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە بکات.

ئ. راپۆرتێکی گشتگیر لە بارەی خوێندنگە: کە تیایدا ئاماژە بە سەرجەم چالاکییەکان و گەشەسەندنەکان و ئەنجامی تاقیکردنەوەکان و هەڵسەنگاندنەکان و سەرجەم پێداویستییەکانی ساڵی داهاتوو بکرێت.

ب. راپۆرتێکی تایبەت بە هەر مامۆستایەك: کە تیایدا زانیاری تەواو لە سەر کار و چالاکی ئەو مامۆستایە نووسرا بێت. بە هەمان شێوە دەبێ پەیوەندی ئەو مامۆستایە بە خوێندکاران و دەوروبەر و رادەی بەشداری ئەو مامۆستایە لە گەشەسەندنی پرۆسەی فێرکاری و پەروەردەیی و رادەی هاوکاری لەگەڵ دەستەی مامۆستایان بە روونی نووسرا بێت.

پ. راپۆرتێك لە سەر بینای خوێندنگە کە دەبێ سەرجەم ئەو لایەنانەی تێدا بێت کە لە خاڵی دووەمی ئەم بەندەدا ئاماژەیان بۆ کراوە.

ت. ڕاپۆرتێکی تایبەت بە هەڵسەنگاندنی خوێندکاران.

شەشەم // نوسراوە ئاڵوگۆڕکراوەکان:

بەڕێوەبەر دەبێ سەرپەرشتی ئەرشیفکردنی سەرجەم نوسراوە فەرمییەکان و بەڵگە نامەکان و نووسراوەکانی دیکە بکات و لە دۆسیەی تایبەتدا بیانپارێزێت.

حەوتەم // تۆمارەکانی خوێندنگە

ئ. بەڕێوەبەر دەبێ سەرپەرشتی هەموو دۆسیە و تۆمارەکان (سجلات) ی خوێندنگە بکات و چاودێری ئەوە بکات کە بەشێوەیەکی دروست پڕبکرێنەوە، چونکە ئەو بەرامبەر بە

ناوەرۆکەکانیان بەر پرسیارە. ئەم تۆمارانە بریتین لەمانەی خوارەوە:

1. تۆماری بەدواداچوونی ئاستی زانستی خوێندکاران
2. تۆماری سەردانی سەرپەرشتیارە پەروەردەییە پسپۆڕەکان
3. تۆماری تایبەت بە بینای خوێندنگە
4. تۆماری گشتی تایبەت بە ناو نووسکردنی خوێندکاران (سجل قيد العام)
5. تۆماری نمرەی خوێندنگەیی
6. تۆماری تایبەت بە پەڕتووکە پرۆگرامییەکان
7. تۆماری نمرەی تاقیکردنەوەکان
8. تۆماری تایبەت بە زانیاری مامۆستایان
9. تۆماری دەوامی رۆژانەی خوێندکاران
10. تۆماری کۆبوونەوەی ئەنجومەنی مامۆستایان و دایبابەکان
11. تۆماری بڕیارەکانی ئەنجوومەنی مامۆستایان
12. تۆماری بڕیارەکانی لیژنەی رێنمایی ئاراستەکردن ورێککاری (التوجيه والانچباگ)
13. تۆماری فرۆشگەی خوێندنگە
14. تۆماری پەڕتووکەکانی پەڕتووکخانە
15. تۆماری دەرچوو و هاتوو
16. تۆماری کەلوپەلی خوێندنگە
17. تۆماری تاقیگەکانی خوێندنگە
18. تۆماری کەرەستە وەرزشیەکان (ا- ب)
19. تۆماری کەرەستە هونەرییەکان
20. تۆماری ئامارە فێرکاری و پەروەردەییەکانی خوێندنگە

21-تۆماری سەردانی بەڕێوەبەر بۆ مامۆستایان لە پۆلەکان

22-تۆماری سەردانی بەرپرسان

23-تۆماری تایبەت بە زانیاری کارمەندان

24-تۆماری دەرچوو و هاتووی بڕوانامەکان

25- تۆماری بڕیارەکانی لیژنەی دژی توندوتیژی و سەرکوتکردنی خوێندکاران

ب. دەستەی کارگێڕی دەبێ سەرپەرشتی سەرجەم تۆمارەکانی دیکەش بکات کە وەزارەتی پەروەردە ئەرکی ئامادەکردن یا سەرپەرشتیکردنی دەخاتە ئەستۆیان.

پ. بەڕێوەبەر بە تەنها سەرپەرشتی تۆماری (1-4) دەکات. بەلام بۆی هەیە یەکێك لە

یاریدەدەرەکانی بکاتە سەرپەرشتیاری تۆماری (5-13). هەروەها بەڕێوەبەر بۆی هەیە بە پێی ئەو ڕێنماییانەی سەرەتای ساڵ دەردەچن، تۆمارەکانی دیکە بە سەر یاریدەدەرەکانی دیکە و فەرمانبەرەکانی خوێندنگەدا دابەش بکات.

ت. هەموو ئەو تۆمارانەی سەرەوە بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە ڕێکدەخرێن.

ج. بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە بەڕێوەبەری کۆن ئەو تۆمارانە دەداتە دەست بەڕێوەبەری نوێ.

چ. بەڕێوەبەری خوێندنگە بەرپرسە لە هەڵگرتن و پاراستنی (مۆر) ی خوێندنگە.

بەندی 27

یەکەم // ئەنجوومەنی مامۆستایان مانگی دووجار لە سەر داوای بەڕێوەبەری خوێندنگە کۆدەبێتەوە. ئەم کۆبوونەوانە دوای دەوامی خوێندکاران دەبەسترێت. لەم کۆبوونەوانەدا پرسە فێرکاری و پەروەردەیی و کارگێڕی و کۆمەڵایەتییەکان باس دەکرێن کە ئەم سیستەمە بە مەبەستی دەوڵەمەندکردنی پرۆسەی فێرکاری و پەروەردەیی بۆ دەستەی مامۆستایان و کارگێڕی و مامۆستاکانی دیاری کردووە. ئەنجوومەنی مامۆستایان بە مەبەستی راپەڕاندنی کارەکان بۆی هەیە چەند لیژنەیەکی تایبەت لە ئەندامەکانی خۆی پێك بهێنێت. دەکرێ لەم کۆبوونەوانەدا سەرپەرشتیارەکانیش بەشداری بکەن. دەبێ سەرجەم بڕیارەکانی ئەم ئەنجوومەنە تۆمار و دۆکیۆمێنت بکرێن.

دووەم // کاری ئەنجوومەنی مامۆستایان بریتی دەبێت لەو بەرنامانەی ئەندامانی دەستەی مامۆستایان بە کۆ یا بە تاك چ لە ناو خوێندنگەکان و چ لە دەرەوەی خوێندنگەکانیش پیادەی دەکەن. بەشێك لەو کارانە بریتی دەبێت لە ئەستۆگرتنی کارە کارگێڕییەکان و هەماهەنگی کردن لەگەڵ خوێندنگە ئامادەییەکانی نزیك خۆیان بە مەبەستی ڕێکخستنی خولی وانە وتنەوە و کۆڕ و سیمینار و ئامادەکردنی پرۆژەی فێرکاری و پەروەردەیی و کۆمەڵایەتی و هەروەها جۆرەها یاری و چالاکی وەرزشی و ئەدەبی و هونەری.

سێیەم // وێنەیەك لە بڕیار نامەی ئەنجوومەنی مامۆستایان و پرۆگرامی چالاکییە فێرکاری و پەروەردەییەکان مانگانە بۆ بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە و بەڕێوەبەرایەتی سەرپەرشتیکردن دەنێردرێت.

دەروازەی پێنج

چالاکی فێرکاری و پەروەردەیی

بەندی 28

دەستەی مامۆستایان بە شێوەیەکی گشتی دەست بە شرۆڤەکردنی پڕۆگرامەکان دەکات و هەر ئەندامێك یا کۆمەڵە ئەندامێکیشیان بە شێوەیەکی تایبەت شرۆڤەی ئەوبەشە پڕۆگرامە دەکەن کە پێیان سپێردراوە و لە فۆرم و ناوەرۆك و شێوازی بەکارهێنانی ئەو پڕۆگرامانە دەکۆڵنەوە. ئەندامانی دەستەی مامۆستایان بەسەر چەند تیمێکی کارکردندا دابەش دەکرێن بۆ ئەوەی بە شێوەیەکی قوڵتر ڕەهەندە جیاوازەکانی ئەو پڕۆگرامانە بخەنە ژێر پرسیارەوە و پێشنیاری خۆیان بەرز بکەنەوە. لەم بوارەدا دەبێ ڕەچاوی ئەم خاڵانەی خوارەوە بکرێن:

یەکەم // ڕەچاوکردنی تەمەن و تایبە تمەندێتیەکانی خوێندکاران و یارمەتیدانیان بۆ ئەوەی بتوانن کەسایەتیەکی سەقامگیر بۆ خۆیان دروست بکەن و جیاوازییەکانی نێوان خۆیان بە شێوەیەکی ئەرێنی تەماشا بکەن.

دووەم // گرنگیدان بە بنەما و چەمکە سەرەکییەکانی ناو پڕۆگرامەکان و ئاوێتەکردنیان بە بنەما مرۆڤایەتییەکان و کارکردن بۆ بەرجەستەکردنیان لە لای خوێندکاران بە مەبەستی ئەوەی لە ژیانی ڕۆژانەیاندا ڕەنگ بدەنەوە. بە هەمان شێوە دەبێ هانی خوێندکاران بدرێ بۆ ئەوەی بە تواناکانی خۆیانەوە و لە گۆشەنیگای جیاوازەوە ئەو چەمکانە بخەنە ژێر پرسیارەوە.

سێیەم // دەبێ خوێندکاران بە شێوەیەکی تیۆری و پڕاکتیکی ئەوەیان لە لا ڕوون بێت کە کارکردن یەکێکە لە بنەما هەرە سەرەکییەکانی ژیان.

چوارەم // زمانی کوردی و زمانی نەتەوەکانی دیکەی پێکهاتەی کوردستان زمانی ئاخاوتن و بیرکردنەوە و دەربڕینە لە خوێندنگەکاندا. بۆیە دەبێ لە پڕۆگرامەکان، ئاخاوتنەکان و وانەکاندا زمانێکی زۆر پاراو بەکار بێت. ئەم مەرجانە ئەو وانانە ناگرێتەوە کە بەزمانی بیانی دەوترێنەوە.

پێنجەم // راهێنانی خوێندکاران لە سەر شێواز و پڕۆگرامە زانستییەکانی نووسین و لێکۆڵینەوە.

شەشەم // دەستەی مامۆستایان دەبێ ئاگاداری پەرەسەندن و داهێنان و نووسینە نوێکان بێت و هەوڵ بۆ ئاشنابوونی خوێندکاران بە زانست و تەکنیکی نوێ بدات.

حەوتەم // گرنگیدان بە ژینگە پارێزی و پەروەردەی وەرزشی و پەروەردەی هونەری و ئەدەبی جۆرا و جۆر و هاندانی خوێندکاران بۆ ئەوەی ببنە خاوەن رەوشتی موراڵ ئامێز.
هەشتەم // کارکردن بۆ بڵاوکردنەوە و شرۆڤەکردن و بەرجەستەکردنی ڕەهەندە ئەرێنییەکانی هاوکاری و فرەڕەهەندی و لە خۆبوردەیی و خۆشەویستی و کاری هاوبەش لە لای خوێندکاران.
نۆیەم// بەرجەستەکردنی گیانی نیشتیمانپەروەری و داکۆکیکردن لە خاکی کوردستان و کارکردن بۆ بەرز ڕاگرتنی سیما نەتەوەیی و مرۆییەکان. بە هەمان شێوە بەستنەوەی ئەم سیما و هەستە لە ڕێگای گۆشەنیگایەکی مرۆڤانە بە بەرهەمی هەموو مرۆڤایەتیەوە.

بەندی 29

خوێندکاران بە پێی ئاستەکانی خۆیان لە پۆلی جیاوازدا دادەنرێن و لەم بوارەشدا دەبێ رەچاوی ئاستە جیاوازەکان بکرێت و یارمەتی ئەو خوێندکارانە بدرێت کە لە تێگەیشتنی زانستەکاندا پێویستیان بە یارمەتی زیاتر هەیە چونکە مامۆستا گەورەترین کاریگەری بە سەر زوو تێگەیشتنی خوێندکارانەوە هەیە.

بەندی 30

دەستەی مامۆستایان گرنگی بە شێوازەکانی وانە وتنەوە و ئامرازە فێرکارییەکان دەدات و هەوڵ دەدات لەگەڵ ئاستی گروپە جیاوازەکان و ناوەرۆکی پرۆگرامەکاندا بیانگونجێنێت. لەم بوارەدا ئەوان دەبێ ڕەچاوی ئەم خاڵانەی خوارەوە بکەن:
یەکەم // دەستەی مامۆستایان کار بۆ پێداچوونەوە و تازەکردنەوەی شێوازەکانی وانە وتنەوە دەکات بۆ ئەوەی لە لایەك خوێندکاران لە شێوازی کلاسیکیانەی لەبەر کردن دوور رابگرێت و لە لایەکی دیکەشەوە ئەو شێوازانەی بەکاری دێنێت لەگەڵ ئاستی خوێندکاران و هەلومەرجە فێرکاری و پەروەردەییە نوێکان و زانستی (وانەوتنەوە)ی جیهانی پێشکەوتوودا بگونجێنێت.
دووەم // دەستەی مامۆستایان کار بۆ رەخساندن و پەیداکردنی کەرەستەکانی فێرکاری لە هەموو لایەکەوە دەکات. هەروەها کار بۆ ئەوە دەکات ئەگەر بلوێ بەشێکی ئەو کەرەستە و ئامرازانە بە هاوکاری خوێندکاران دروست بکات.
سێیەم // دەستەی مامۆستایان کار بۆ ئامادەکردنی پەڕتووکە پرۆگرامییەکان و سەرجەم پەڕتووك و سەرچاوەکانی دیکە دەکات کە وەزارەتی پەروەردە وەکو پەڕتووکی هاوکار دەستنیشانی کردوون و بۆ بزواندن و گەشەسەندنی حەزی خوێندنەوە لە لای خوێندکاران پێویستن.
چوارەم // دەستەی مامۆستایان کار دەکات بۆ ئەوەی خوێندکاران فێری بەرهەمهێنانەوەی زانست و خوێندنەوەی رەخنەگرانەی دەقەکان بن. هەروەها کار دەکات بۆ ئەوەی خوێندکاران لە ڕێگەی

لێکۆڵینەوە و دیالۆگ و تاقیکردنەوەوە ئاشنای بەرهەمهێنانەوەی پێوەرەکانی کۆمەڵگە بکەن.

پێنجەم // دەبێ مامۆستایان لە کاتی وانە وتنەوەدا زیاتر لە شێوازێك هەڵبژێرن بۆ ئەوەی بە باشترین شێوە زانستەکان بەرجەستە بکەن و خوێندکاران فێری شرۆڤەکردن و لێکۆڵینەوە و دیالۆگ بکەن.

شەشەم // لەگەڵ ئەوەشدا کە خوێندنگە بەرپرسی سەرەکییە لە پرۆسەی فێرکاری، بەڵام دەستەی مامۆستایان گرنگی بە ئەرکەکانی ماڵەوە دەدات وەکو تەواوکەری ئەرکەکانی خوێندنگە تەماشای دەکات.

بەندی 31

هەوڵ دەدرێت بۆ ئەوەی هەر خوێندنگەیەکی ئامادەیی یا چەند خوێندنگەیەکی نزیك لەیەکەوە پەرتووکخانەیەکی تایبەتییان هەبێت کە دەبێ لایەنی کەم پێداویستییەکانی مامۆستایان و خوێندکاران لە پەڕتووك و بەڵگەنامە و نووسراوەکانی دیکە دابین بکات. وەزارەتی پەروەردە و بەڕێوبەرایەتی گشتی پەروەردە بەرپرسن لە دابینکردنی پەڕتووك بۆ ئەو پەڕتووکخانانە.

بەندی 32

هەوڵ دەدرێت بۆ ئەوەی هەموو خوێندنگەیەکی ئامادەیی خاوەنی تاقیگەی زانستی و هۆڵی هونەری و گۆرەپانی وەرزشی و یەکەی کۆمپیوتەری خۆی بێت. دەستەی مامۆستایان هەوڵ دەدات لەگەڵ لایەنە پەیوەندارەکان بۆ ئەوەی کەرەستەی تەواو بۆ ئەو شوێنانە دابین بکات.

دەروازەی شەش

چالاکی کۆمەڵایەتی

بەندی 33

دەستەی مامۆستایان بەرپرسە لە سازدانی چالاکییەکان لە ناو و لە دەرەوەی پۆلەکان و خوێندنگەکان بە مەبەستی ئەوەی خوێندکاران بتوانن بە شێوازێکی دیموکراسییانە فێری چەمکی هاوڵاتیبوون و نۆرمەکانی کۆمەڵگە ببن و بە بەردەوامی کاری لەگەڵدا بکەن.

بەندی34

چالاکییەکانی دەرەوەی پۆل بەشێکی گرنگی چالاکییە فێرکاری و پەروەردەییەکانە و بریتییە لە جۆرەها چالاکی کۆمەڵایەتی و وەرزشی و فێرکاری و پەروەردەیی و سەردانی کۆمپانیا و دامەزراوە گشتی و تایبەتییەکان و سەردانی میدیاکان و سازدانی سەیران و گەشتی زانستی و پرۆژە حکومی و تایبەتییەکان و دامەزراوە گرنگەکانی وەکو زانکۆ و پەرلەمان و وەزارەتەکان و... هتد. سەرجەم ئەمانە بە مەبەستی فراوانکردنی ئاستی زانستی و فیکری و بینینی دیاردە سروشتییەکان و پرۆسەکانی کارکردن و بەرهەمهێنان و سازدانی رای گشتی لە شوێنەکانی خۆیان و بەستنەوەی خوێندنگە بە لقەکانی دیکەی کۆمەڵگەوە ساز دەکرێن. لەم بوارانەدا دەکرێ بە پێی پێویست هەندێك لە دایبابەکانیش ئامادە بن.

بەندی 35

ئەنجوومەنی مامۆستایان ئەم لیژنە نەگۆڕانە لە سەرەتای هەموو ساڵێکدا پێکدەهێنێت :-

یەکەم // لیژنەکانی پەیوەست بە چالاکییە پەروەردەیی و کۆمەڵایەتییەکان کە بریتین لە :

- لیژنەی دژی توندو تیژی و سەرکوتکردنی خوێندکاران/ بەڕێوەبەر سەرۆکی لیژنە دەبێت.
- لیژنەی رێککاری.
- لیژنەی رێنمایی فێرکاری و پەروەردەیی/ بەڕێوەبەر سەرۆکی لیژنە دەبێت.
- لیژنەی کاروباری ئەدەبی و هەرەوەزی و گەشت و وەرزش.
- لیژنەی راگەیاندن.
- لیژنەی فرۆشگە و خەرجییەکان .
- لیژنەی تاقیکردنەوەکان / بەڕێوەبەر سەرۆکی لیژنە دەبێت.
- لیژنەی وردبینی.
- لیژنەی ئەنجوومەنی مامۆستایان و دایبابەکان.

- لیژنەی پاکوخاوێنی خوێندنگە.
- لیژنەی پەرەپێدانی خوێندنگە.
- لیژنەی چالاکی کۆمەڵایەتی و هونەری.

دووەم // لیژنە زانستی و روناکبیری.

چەند لیژنەیەکی زانستی و روناکبیری بە پێی بوارەکانی خوێندن پێکدەهێنرێن، بۆ نموونە زمان، زانستە سروشتییەکان، زانستە کۆمەلایەتییەکان.

سێیەم // پێکهێنانی ئەم لیژنانە و بواری پسپۆڕییان بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە دەبێت.

بەندی 36

ڕێکخستنی کاری هەموو ڕێکخراوە قوتابی و خوێندکارییەکان و دیاریکردنی ئەرك و فەرمان و شێوازەکانی کارکردنیان لە ناو خوێندنگە ئامادەییەکاندا بە پێی ئەو ڕێنمایی و یاسایانە دەبێت کە لەم بوارەدا دەرکراون یان دەردەکرێن. مەبەست لەم کارە هاندانی خوێندکارانە بۆ ئەوەی لە ڕێکخراوە مەدەنییەکاندا بەشداری بکەن و بتوانن لە ڕێگەی دیموکراسییەوە کاریگەرییان لەسەر پڕۆسەی فێرکاری و پەروەردەیی هەبێت.

بەندی 37

بەستنەوەی خوێندنگە ئامادەییەکان بە دەزگاکانی کۆمەڵگەو بەهێزکردنی ئەو پەیوەندییانە دەکەوێتە ئەستۆی دەستەی مامۆستایان کە لە ڕێگەی سەردانی هەموو جۆرە دامودەزگاکانی کۆمەڵگەوە، چ تایبەتی یان حکومی هەوڵ دەدات کاری ئەو دامودەزگایانە لەگەڵ پڕۆگرامەکانی خوێندندا بە یەکەوە گرێ بدات.

بەندی 38

یەکەم // دەستەی مامۆستایان کار بۆ دروستکردنی پەیوەندییەکی پتەو لە نێوان دایبابەکان و خوێندنگەدا دەکات. بۆ ئەم مەبەستەش:

ئ. ئەنجوومەنی مامۆستایان و دایبابەکان دروست دەکات.

ب. لە ڕێگەی ئەم ئەنجوومەنەوە هەوڵ دەدات دایبابەکان بۆ خوێندنگە بانگ بکەن بۆ ئەوەی باسی ئەو کەش و هەوایە بکەن کە پەیوەندی بە ڕۆڵەکانیانەوە هەیە.

پ. ئەم ئەنجوومەنە کار دەکات بۆ ئەوەی هەندێك لەو دایبابانەی ئارەزویان هەیە بە پێی

پێویست لە چالاکییەکانی خوێندنگەدا بەشداری بکەن، بۆ نموونە چالاکی وەرزشی و سەیران و گەشت و هونەر.

دووەم // ئەم ئەنجوومەنە بە لایەنی کەمەوە ساڵی 2 جار کۆدەبێتەوە لە کۆتایی کۆبوونەوەکاندا راپۆرتێك بۆ ئەنجوومەنی مامۆستایان و بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە بەرز دەکاتەوە.

دەروازەی حەوت

ئاراستەکردن

بەندی 39

خوێندکاران بەو ئاراستەیە کاریان لەگەڵ دەکرێت کە ببنە خاوەن کەسایەتییەکی سەربەخۆ کە ڕێز بۆ خۆیان و بۆ هەموو مرۆڤێکی دیکە دابنێن. لەم پڕۆسەیەدا دەبێ ڕێز لە کەسایەتی خوێندکاران بگیرێت و گرنگی بە بارودۆخی تایبەتییان بدرێت و بە هەموو توانایەکەوە کار بۆ گەشەسەندنی کۆگنەتیڤانەی ئەوان دەکرێت.

بەندی 40

دەستەی مامۆستایان کاریگەری ڕاستەوخۆیان بە سەر کەسایەتی خوێندکارانەوە هەیە، بۆیە پێویستە ئەوان لە بواری زانستەکان و یارمەتیدان و بەربەستکردنی هەراسانکردن و دڵفراوانی و پشتیوانیکردن و هاندان و دادپەروەری لە چارەسەرکردنی گرفتەکاندا و ڕێزگرتنی کات و دڵسۆزی و مامەڵەی مرۆڤدۆستانە و بێلایەنی دەستەیەکی نموونەیی بن. بە هەمان شێوە پێویستە لە بواری بەرجەستەکردنی گیانی دۆستایەتی و کاری هەرەوەزی و داواکردنی ماف و بەجێگەیاندنی ئەرك و هەڵگرتنی بەرپرسیارێتی و بەشداریکردن لە چارەسەرکردنی گرفتەکاندا ئەوان کەسانێکی باڵا دەست بن. دەستەی فێرکاری دەبێ خوێندکاران بەو سەرەتایانەی سەرەوە پەروەردە بکەن.

بەندی 41

دەستەی مامۆستایان کار بۆ بەرجەستەکردنی خۆشەویستی خاك و نیشتمان و بەهێزکردنی هەستی نیشتمانپەروەری و نەتەوایەتی لە لای خوێندکاران دەکات. لە هەمان کات خوێندکاران هان دەدات بۆ ئەوەی لە دیدێکی مرۆڤدۆستانە و دادپەروەرانەی مۆدێرنەوە مامەڵە لەگەڵ گرفتەکان و میللەتەکانی دیکەدا بکەن و نۆرمەکانی مرۆڤایەتی بکەنە بنەمای کارکردن.

بەندی 42

یەکەم // دەبێ خوێندکاران بەو گیانە پەروەردەبکرێن کە بە ویژدان و عەقڵی خۆیان ببنە پێوەرێکی تەندروست بۆ کارکردن لە خوێندنگە و کۆمەڵگە بۆ ئەوەی لە کاتی گرفتەکاندا بتوانن بە شێوەیەکی ژیرانە هاوکاری خوێندنگە بکەن بۆ ئەوەی گرفتەکان چارەسەر بکرێن.

دووەم // بە درێژایی پڕۆسەی پەروەردە و فێرکردن هەموو شێوەکانی هەراسانکردن بە جەستەیی و دەروونیشەوە قەدەغەیە. لەم بوارەدا هەموو کێشەکانی پەیوەند بە هەراسانکردنی (خوێندکار- خوێندکار) و هەروەها (خوێندکار - مامۆستا) بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی

پەروەردە چارەسەر دەکرێن. بەڕێوەبەری خوێندنگە بەرپرسە بەرامبەر بە چارەسەرکردنی ئەو کێشانە.

سێیەم // لە کاتی روودانی گرفتەکاندا دەستەی مامۆستایان بەم شێوەیە هەوڵ دەدات چارەسەریان بکات.

1- راوێژکردن و تاوتوێکردنی گرفتەکان لەگەڵ خودی خوێندکاراندا بە تاك و بە کۆمەڵ.

2- بانگ کردنی دایبابەکان بۆ خوێندنگە بۆ راوێژکردن.

3- ئەگەر خوێندکار پێویستی بە راوێژکاری دەروونی هەبوو رەوانەی ئەو لایەنە پسپۆڕانە دەکرێت کە لە رێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە ئاماژەیان بۆ کراوە.

4- ئاگادارکردنەوەی بەخێوکاری خوێندکار لە ئاکامە نەرێنییەکان.

5- دوورخستنەوەی لە خوێندنگە بۆ ماوەی 3 رۆژ زیاتر نەبێت.

6- گواستنەوە بۆ خوێندنگەیەکی دیکە لەگەڵ ناردنی راپۆرتێکی نهێنی بۆ ئاماژە بە هۆی گواستنەوەی.

چوارەم // ئـ. لە کاتی گرفتە ئاساییەکاندا ئەو چارەسەرانەی لە بڕگەکانی (1-2-3) دا هاتوون پیادە دەکرێن. ئەو سێ بڕگەیە بە سزا ناژمێردرێن.

ب. لە کاتی گرفتە گەورەکان یا دووبارەبوونەوەی گرفتە ئاساییەکاندا بەڕێوەبەری خوێندنگە بۆی هەیە لە کاتی پێویستدا بڕگەکانی (4-5) پیادە بکات. لەم حاڵەتەشدا دەبێ بە نووسراو دایباب یا بەخێوکاری خوێندکار ئاگادار بکرێتەوە.

پ. لە کاتی گرفتە گەورەکان یا دووبارەبوونەوەی گرفتەکاندا ئەنجوومەنی مامۆستایان بۆی هەیە لە سەر داوای لیژنەی ئاراستەکردن بڕگەکانی (4-5-6) پیادە بکات. لەم حاڵەتەشدا دەبێ بە نووسراو دایباب یا بەخێوکاری خوێندکار ئاگادار بکرێتەوە.

پێنجەم // لیژنەی ئاراستەکردن بە سەرۆکایەتی بەڕێوەبەر یا یاریدەدەری بەڕێوەبەر و ئەندامێتی دوو مامۆستا کە ئەنجوومەنی مامۆستایان دەستنیشانیان دەکات پێکدێت و کۆبوونەوەی خۆی لەسەر داوای بەڕێوەبەری خوێندنگە یا ئەنجوومەنی مامۆستایان گرێ دەدات بۆ ئەوەی گرفتەکان تاوتوێ بکات. سەرجەم بڕیارەکانی ئەم لیژنەیە دەبێ لە تۆمارێکی تایبەتدا بنووسرێن و دۆکیۆمێنت بکرێن. رابەری پۆل و نوێنەری خوێندکاران بەشداری لە کۆبوونەوەکانی ئەم لیژنەیەدا دەکات بە بێ ئەوەی مافی دەنگدانی هەبێت.

بەندی 43

یەکەم // هەر خوێندکارێك یەکێك لەم کارانەی خوارەوە ئەنجام بدات لە لایەن ئەنجوومەنی ماﻣۆستایانەوە بڕیاری دەرکردنی دەدرێت و تا کۆتایی هەمان ساڵی خوێندن بۆی نییە بۆ خوێندنگە بگەڕێتەوە:

ئـ. هەڵگرتنی چەك و چەقۆ و هەموو کەرەستە هاوشێوەکان لە ناو خوێندنگەدا بە مۆڵەت و بە بێ مۆڵەت.

ب. هەموو شێوە دەست درێژیکردنێك بۆ سەر ئەندامانی دەستەی ماﻣۆستایان یا دەستەی کارگێڕی یا فەرمانبەر و کارگوزارەکانی دیکەی خوێندنگە کە بەدرێژایی ساڵ لە ناو یا دەرەوەی خوێندنگە ئەنجام بدرێت.

پ. تێکدانی باری ئاسایشی خوێندنگە بە شێوەی تاك یا بە کۆمەڵ.

ت. بڵاوکردنەوەی بەد ڕەوشتی و گەندەڵی ئاکاری.

دووەم // بۆ ئەوەی ئەو بڕیارەی لە خاڵی یەکەمی ئەم بەندەدا ئاماژەی بۆ کراوە بە شێوەیەکی فەرمی ببێ بە بڕیار و پیادە بکرێت دەبێ ڕەزامەندی بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەی لە سەر بێت. ئەگەر بەڕێوەبەرایەتی پەروەردە لە بەر هەر هۆکارێك ئەو بڕیارە پەسەند نەکات ئەوە بە مەبەستی تاوتوێکردنی زیاتر دووبارە بۆ ئەنجومەنی ماﻣۆستایان دەنێرێتەوە.

سێیەم // ئەگەر ئەنجوومەنی ماﻣۆستایان سور بێت لە سەر بڕیارەکەی خۆی ئەوە بڕیارەکە بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردە بەرز دەکاتەوە بۆ ئەوەی بڕیاری کۆتایی لەو بارەیەوە بدات.

چوارەم // خوێندکاری دەرکراو بۆی هەیە ساڵی داهاتوو لە هەمان پۆلدا دەست بە خوێندن بکاتەوە بە مەرجی ئەوەی خوێندکاری ناوبراو و دایباب یا بەخێوکارەکەی پەیمانی دووبارە نەبوونەوەی ئەو کارانە بە خوێندنگە بدەن. ئەنجوومەنی ماﻣۆستایان بۆیان هەیە گواستنەوەی ئەو خوێندکارە بۆ خوێندنگەیەکی دیکە (ئەگەر هەبێت) پێشنیار بکەن.

بەندی 44

یەکەم // هیچ خوێندکارێك بە بێ پاساوێکی ڕەوا بۆی نییە لە خوێندنگە دابڕێت.

دووەم // لە کاتی دابڕانی خوێندکاردا دەبێ ڕەچاوی ئەمانەی خوارەوە بکرێت:

ئـ. ئامادە نەبوون لە چوار وانەی جیاجیادا یەکسانە بە یەك ڕۆژ دابڕان لە خوێندنگە.

ب. هەر خوێندکارێك زیاتر لە (25) ڕۆژ لە خوێندنگە دابڕێت ئەوە بۆ ئەو ساڵە بە دەرنەچوو

دادەنرێت. لەم حاڵەتەدا بە پێی خاڵی یەکەمی بەندی (17) ی ئەم سیستەمە، دەبێ دایبابی (بەخێوکاری) خوێندکاری دەرنەچوو بە نووسراو لەم کارە ئاگادار بکرێتەوە.

پ- هەر خوێندکارێك بۆ ماوەی (45) رۆژی تەواو لە بەر هەر هۆکارێك بێت لە خوێندنگە دابڕێت، بۆی نییە بەشداری لەتاقیکردنەوەکانی کۆتایی ساڵدا بکات.

بەندی 45

هەر خوێندکارێك بە مەبەست زیان بە کەلوپەل و شتومەکەکانی دیکەی ناو خوێندنگە بگەیەنێت سزا دەدرێت.

دەروازەی هەشت

تاقیکردنەوەکان وهەڵسەنگاندن

بەندی 46

یەکەم // دەستەی مامۆستایان لە ڕێگەی چەند پڕۆگرامێکی هاوچەرخەوە هەڵدەستێت بە هەڵسەنگاندنی چالاکییە فێرکاری و پەروەردەییەکان و ئاستی خوێندکاران و رادەی گەشەسەندنیان.

دووەم // چالاکی فێرکاری و پەروەردەیی بریتییە لە فۆرم و ناوەڕۆك و ئامانجی پڕۆگرامەکان و شێوازەکانی وانە وتنەوە و هەڵسەنگاندن و تاقیکردنەوەکان.

سێیەم // هەڵسەنگاندنی خوێندکاران لە شێوازی بیرکردنەوە و فێربوونیان دەکۆڵێتەوە و لە رادەی پێگەیشتن و توانا و لێبوردەیی ورد دەبێتەوە. بۆ ئەم مەبەستەش پەنا دەبرێتە بەر هەموو شێواز و پڕۆگرامێکی مۆدێرن و گونجاو. سەرپەرشتیارە پەروەردەییە پسپۆڕەکان بەشداری لەم پرۆسەیەدا دەکەن و دەوڵەمەندی دەکەن. بە هەمان شێوە دەکرێ سود لە دەزگا و مەڵبەندە پسپۆڕەکانی بواری دەروونناسی و کۆمەڵناسی ببینرێت.

بەندی 47

لە سەر بنەمای پێوەرەکانی دەرچوون، خوێندکاران لە پۆلێکەوە دەگوازرێنەوە بۆ پۆلێکی بەرزتر، دەستەی مامۆستایانیش کۆششی خۆیان دەخەنە کار لە پێناو هێنانە دی پێشکەوتنی خوێندکاران و زاڵبوون بە سەر ئاستەنگەکان کە دێنە پێش و رێگەیان لێدەگرن و دەبنە ئەگەری دواکەوتن و دەرنەچوونیان لەگەڵ لێکۆڵینەوە لە هۆکارەکانیان.

بەندی 48

تاقیکردنەوەکانی پۆلی دەیەمی ئامادەیی بە پێی سیستەمی وەرزی دەبێت بەم شێوەیە :-

1. ساڵی خوێندن لە دوو وەرزی خوێندن پێك دێت.
2. هەر وەرزێکی خوێندن تاقیکردنەوەی نیوەی وەرزی دەبێت.
3. ئەنجامی کۆتایی ساڵانەی خوێندکار پێك دێت لە

ئەنجامی کۆتایی ساڵانە = کۆنمرەی وەرزی یەکەم + کۆنمرەی وەرزی دووەم

بەندی 49

تاقیکردنەوەکانی قۆناغی ئامادەیی (پۆلەکانی یازدەو دوازدە) بریتین لەمانەی خوارەوە:

یەکەم // تاقیکردنەوەکانی ناو پۆل (رۆژانە و مانگانە):

بە مەبەستی تاقیکردنەوەی کۆششی خوێندکاران لە ماوەی ساڵی خوێندندا، مامۆستا تاقیکردنەوەکانی رۆژانە لە ماوەی وانەکاندا و لە کاتی گونجاو جێبەجێ دەکات و تاقیکردنەوەکانی مانگانەش لە کۆتایی هەموو مانگێکی خوێندندا ئەنجام دەدات بەمەرجێك لەهەر وەرزێك لەدوو تاقیکردنەوە کەمتر نەبێت.

دووەم // تاقیکردنەوەکانی کۆتایی ساڵ:

ئ. ئەمیش بە دوو خول ئەنجام دەدرێت، یەکەمیان لە کۆتایی ساڵی خوێندن ودووەمیان لە کۆتایی پشووی هاوینە، ئەم تاقیکردنەوەیە تەواوی پرۆگرامی خوێندن دەگرێتەوە.کاتی ئەنجامدانی ئەم دوو تاقیکردنەوەیەش لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی گشتی تاقیکردنەوەکان دەست نیشان دەکرێن.

ب. وەزارەتی پەروەردە بۆی هەیە سیستەمی تاقیکردنەوەکانی ئامادەیی پۆلەکانی (یازدە و دوازدە) بە ئاراستەی سیستەمی وەرزی بەرێت.

سێیەم // تاقیکردنەوە گشتییەکان

ئ. تاقیکردنەوە گشتییەکانی قۆناغی ئامادەیی بە دوو خول ئەنجام دەدرێن بەپێی رێنماییەکانی بەڕێوەبەرایەتی گشتی تاقیکردنەوەکان.

ب. نمرەی کۆتایی تاقیکردنەوە گشتییەکان بۆ لقەکانی زانستی و وێژەیی بەم شێوەیەی خوارەوە هەژمار دەکرێت :-

1. خوێندکار لە قۆناغی ئامادەیی رێژەی نمرەی 10٪ لە پۆلی دەیەم و 15٪ لە پۆلی یانزەهەم لەگەڵ خۆیدا کۆدەکاتەوە.

2. رێژەی 75٪ نمرەی لە بابەتەکانی تاقیکردنەوەی گشتی پۆلی دوانزەهەم وەردەگیرێت.

3. ئەنجامی کۆتایی قۆناغی ئامادەیی بۆ پێشبرکێکردن لە زانکۆ و پەیمانگاکاندا، کۆکراوەی رێژەی نمرەی پۆلەکانی دەیەم و یانزەهەم و دوانزەهەم دەبێت.

4. رێژەی وەرگیراو لە هەردوو پۆلی دەیەم و یانزەهەم لەو بابەتانە وەردەگیرێت کە هاوبەشن لەگەڵ ئەو بابەتانەی دەچنە تاقیکردنەوە گشتیەکانی لە پۆلی دوانزەهەم.

چوارەم // ئەنجامدانی تاقیکردنەوە گشتییەکان :-

ر // بەفەرمانی وەزیری پەروەردە لێژنەیەك پێك دەهێنرێت بە سەرۆکایەتی بریکاری وەزارەت کە پێی دەگوترێت (لێژنەی بەردەوامی تاقیکردنەوە گشتییەکان) و دواتر بەناوی (لێژنەی

بەردەوام)ەوە دەناسرێت.

ب // ئەندامانی لیژنەی بەردەوام لەو کەسانە دەستنیشان دەکرێن کە ناسراون بە دڵسۆزی و گیانی بەرپرسیارێتی و دەست پاکی وخاوەن ئەزموون لە بواری پەروەردە و فێرکردن، بەڕێوەبەری گشتی تاقیکردنەوەکانیش دەبێتە جێگری سەرۆکی لیژنە.

پ // لیژنەی بەردەوام پێکەوە بەرپرسن لە بەڕێوەبردنی تاقیکردنەوە گشتییەکاندا و دانانی پرسیارەکان و پاراستنی نهێنییەکانی و دەرهێنانی ڕێنمایی تایبەت بە ڕێکخستنی و بەڕێوەچوونی راگەیاندنی ئەنجامەکانی و بەدواداچوونەوەیان، کارەکانی لیژنەی بەردەوام بەکاری بەدەرایی (استپنائی) دادەنرێت جیا لەکاری فەرمانبەری ئاسایی.

بەندی 50

بابەتەکانی تاقیکردنەوە گشتییەکانی خوێندنی ئامادەیی بە هەموو بەشەکانییەوە بە ڕێنمایی لەلایەن وەزیری پەروەردەوە دەستنیشان دەکرێن.

بەندی 51

زمانی کوردی زمانی فەرمی خوێندنە لە گشت خوێندنگەکانی هەرێمی کوردستانی عێراقدا، هەردوو بابەتی زمانی عەرەبی و زمانی ئینگلیزی لە پاڵ زمانی کوردیدا دەخوێندرێت.

بەندی 52

خوێندکارانی ئەو خوێندنگەیانەی بە زمانی تر جگە لە کوردی و عەرەبی و ئینگلیزی دەخوێنن سەرەڕای ئەو زمانانە تاقیکردنەوە لەو زمانەشدا دەکەن ئەگەر خۆیان بیانەوێت و وەزیری پەروەردە بڕیار دەدات بابەتی دیکە بخاتە سەر بابەتەکانی تاقیکردنەوە گشتییەکان.

بەندی 53

وەزارەتی پەروەردە بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی خوێندنی باڵا بڕیار دەدات نمرەی پێویست بخرێتە سەر ئەنجامی نمرەی خوێندکار بۆ کێبڕکێی وەرگرتن لە کۆلێژ و پەیمانگاکاندا.

بەندی 54

ئەو خوێندکارانەی مافی بەشداربوونیان هەیە لە تاقیکردنەوە گشتییەکانی قۆناغی ئامادەییدا :

یەکەم // لە پۆلی دوانزەهەمدا لە گشت بابەتەکان لە ئەنجامی تێکڕای کۆششی ساڵانەدا

دەرچوونیان بەدەست هێنا بێت.

دووەم // لە پۆلی دوازدەهەمدا لە تێکڕایی کۆششی ساڵانەدا لە سێ بابەت و کەمتر ماونەتەوە.

بەندی 55

تاقیکردنەوە دەرەکییەکانی قۆناغی ئامادەیی بە پێی ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە دەبێت.

بەندی 56

ئـ. کاتەکانی تاقیکردنەوە گشتییەکان ساڵانە بەڕێوەبەرایەتی گشتی تاقیکردنەوەکان دەستنیشانی دەکات.

ب. وەزیری پەروەردە لە کاتی پێویستدا بڕیار دەدات کاتەکانی تاقیکردنەوە گشتییەکان بگۆڕێت.

بەندی 57

1. لە خولی یەکەمی قۆناغی ئامادەییدا دەرنەچوون نییە (لە هەرچەند بابەت مابێتەوە) واتە: سیستەمی دووبارەبوونەوە پەیڕەو دەکرێت.

2. لە پۆلەکانی (یازدە و دوازدە) نمرەی کۆششی ساڵانە لە تێکڕای (معدل) هەردوو نمرەی وەرزی یەکەم و دووەم پێك دێت.

3. نمرەی کۆتایی ساڵ لە پۆلی (یازدە) لە تێکڕای (معدل) نمرەی تاقیکردنەوەکانی کۆتایی ساڵ و نمرەی کۆششی ساڵانە پێك دێت.

4. بەرزترین نمرەی دەرچوون 100 نمرەیەو نزمترین نمرەش 50 نمرەیە.

5.ئەگەر ڕۆژێکی تاقیکردنەوەکان بەر پشووی فەرمی کەوت ئەوا تاقیکردنەوەی ئەو ڕۆژە دەچێتە ڕۆژی دواتر بە هەمان زنجیرەی خشتەی تاقیکردنەوەکان.

بەندی 58

ئـ // هەر خوێندکارێك لە وانەیەکدا لە 50٪ یا زیاتری بەدەست هێنا ئەوا لەو وانەیەدا بە دەرچوو دەژمێردرێت.

ب // خوێندکار بە دەرنەچوو دادەنرێت ئەگەر:

1. نمرەی کۆتایی وانەیەك یان زیاتر لە خولی دووەمدا لە 50٪ کەمتر بوو.

2. لە خولی دووەمی تاقیکردنەوەکان لە بابەتێك ئامادەی تاقیکردنەوەکان نەبوو بە هەر هۆیەك بێت.

3. گزی (قۆپیە)ی کرد یان هەوڵی قۆپیەکردنیدا لە تاقیکردنەوەکاندا (خولی یەکەم یان دووەم) و چاودێر و بەڕێوەبەری هۆڵیش باوەڕیان پێهاتبێت.

بەندی 59
تاقیکردنەوەکان بە پێی تایبەتمەندێتی بابەتەکان و ڕێنماییەکانی وەزارەتی پەروەردە بە نووسین و زارەکی و پراکتیکی ئەنجام دەدرێن.
بەندی 60
یەکەم // تاقیکردنەوەی رۆژانە و مانگانە و هەڵسەنگاندنەکان لە لایەن مامۆستای بابەتەکانەوە ئەنجام دەدرێن، بەڵام تاقیکردنەوەکانی وەرزی و کۆتایی ساڵ بۆ پۆلە ناکۆتاییەکان لە لایەن ئەو لیژنانەوە ئەنجام دەدرێن کە لە خاڵی (دووەم) ی ئەم بەندەدا ئاماژەی بۆ کراوە.

دووەم // دەستەی مامۆستایان چەند لیژنەیەك لە مامۆستاکانی یەك بابەت یا چەند بابەتێکی نزیك لە یەکەوە پێك دەهێنێت. ئەم لیژنانە لە لایەن ئەندامێکی لیژنەکان بەڕێوەبەر دەستنیشانی دەکات سەرپەرشتی دەکرێن. ئەم لیژنانە بە هاوکاری مامۆستایانی خەریکی ڕێکخستنی تاقیکردنەوەکان و پشکنینی تێنوسەکانی تاقیکردنەوەکان دەبن بەمەبەستی سەرخستنی تاقیکردنەوەکان و دەرئەنجامەکان و کارئاسانی بۆ ئامادەکردنی راپۆرتی گشتی ساڵانە هەروەها ئەم لیژنانە لەکۆتایی ساڵدا راپۆرتێك پێشکەش بە ئەنجوومەنی مامۆستایان دەکەن دەربارەی لایەنە باش و خراپەکانی ئەم تاقیکردنەوەیە.

سێیەم // ئەگەر لە بابەتێك یەك مامۆستای پسپۆڕ هەبوو ئەوا ئەویان پرسیار دادەنێت و ئەگەر زیاتر بوون ئەوا پێکەوە پرسیاری کۆتایی ساڵ دادەنێن و هەموویان بەرپرسیارن لە پاراستنی ئەو نهێنییەدا.
چوارەم // لیژنەی تاقیکردنەوەکان بە سەرۆکایەتی بەڕێوەبەر و ئەندامێتی یاریدەدەری بەڕێوەبەر و بە لایەنی زۆرەوە سێ ئەندامی دەستەی مامۆستایان کە لە لایەن ئەنجوومەنی مامۆستایانەوە هەڵدەبژێردرێن، کە ئەرکەکانیان ئەمانەن:
ئـ. ڕێکخستن و راپەڕاندنی تاقیکردنەوەکانی کۆتایی وەرز و هەردوو خولی تاقیکردنەوەکانی کۆتایی ساڵ.
ب. سەرپەرشتیکردنی وردی ئەنجامدانی پشکنین و هەژمارکردنی نمرەکان بە پێی وەڵامە

نموونەییەکان.

پ. تۆمارکردنی نمرەی تاقیکردنەوەکانی کۆتایی خوێندکاران و راگەیاندنی ئەنجامەکان و ناردنیان بە شێوەی نووسراو بۆ دایبابەکان.

ت. ئامادەکردنی راپۆرتێکی گشتگیری سالأنە لە بارەی تاقیکردنەوەکان کە تیایدا ئاستی خوێندکاران و ئاماری تایبەت بە ئەنجامەکان و پەیوەندییەکان بە پرۆسەی فێرکارییەوە شرۆڤە دەکەن.

بەندی 61

هیچ خوێندکارێك بە بێ پاساوێکی رەوا بۆی نییە لە تاقیکردنەوەکانی رۆژانە و مانگانە و وەرزی و هەڵسەنگاندنەکان ئامادە نەبێت.

ئـ. پەسەند کردنی ئەو پاساوانەی پەیوەندییان بە تاقیکردنەوەکانی رۆژانەو هەڵسەنگاندنەکان هەیە لە لایەن مامۆستای پسپۆڕەوە بڕیاری لە سەر دەدرێت.

ب. پەسەند کردنی ئەو پاساوانەی پەیوەندییان بە تاقیکردنەوەی مانگانە و وەرزییەوە هەیە لە لایەن بەڕێوەبەر و مامۆستای بابەت بڕیاری بۆ دەدرێت.

پ. ئەگەر خوێندکار نەخۆش بوو لەخولی یەکەمدا بە پێی راپۆرتی لیژنەی پزیشکی تایبەت تاقیکردنەوەی بۆ دووبارە دەکرێتەوە لەخولی دووەمدا.

بەندی 62

یەکەم // هەر خوێندکارێك دوو ساڵ لە سەر یەك لە پۆلێکدا دەرنەچوو مافی دەوامی لە خوێندنگەی رۆژدا نامێنێت.

دووەم // ئەو خوێندکارانەی دوو ساڵ لە سەر یەك لە پۆلێکدا دەرناچن ئازادن ساڵی سێیەم لە هەمان پۆلدا لە خوێندنی ئێواران درێژە بە خوێندن بدەن وە یان بە شێوەی دەرەکی بەشداری لە تاقیکردنەوە گشتییەکاندا بکات بە پێی ئەو ڕێنماییانەی وەزارەت دەری دەکات.

سێیەم // هەموو ئەو خوێندکارانەی راپۆرتی نەخۆشییان هەیە لە لیژنەی پزیشکی تایبەت ناچنە خولی دووەمی تاقیکردنەوەکان، بە پێی ڕێنماییەکان ئەو ساڵەی بۆ دەکرێت بە ساڵی نەکەوتن.

بەندی 63

دەکرێ هەندێ ڕێنمایی و ڕوونکردنەوە بۆ ئاسانکاری جێبەجێکردنی بەندەکانی ئەم سیستەمە دەربکرێن.

بەندی 64

هەموو ئەو ڕێنماییانەی پێشتر کاریان پێکراوە و پێچەوانەی ئەم سیستەمەن لەگەڵ ڕاگەیاندنی ئەم سیستەمە نوێیە هەڵدەوەشێنەوە و کاریان پێناکرێت.

نێچیرڤان بارزانی

سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران

2009/1/21